

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ν. ΓΟΥΔΗ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ
ΤΗΣ ΒΑΡΒΑΚΕΙΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΣΧΟΛΗΣ Δ. Μ. Ε.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ

«Μελέτη τὸ πᾶν»

ΚΛΕΘΒΟΥΛΟΣ.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΜΕΤ' ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ Η'

Τιμᾶται μετὰ τοῦ βιβλιοσήμου καὶ φόρου Δρ. 8.00

Τιμὴ λειανικῆς πωλήσεως 5.20

Ἄξια βιβλιοσήμ. 2.10. Φόρος Ἄν. Δαν. 0.70

Ἀριθμὸς ἀδείας κυκλοφορίας 50.165. 10-9-31.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΚΥΡΙΑΚΟΥ
ΟΔΟΣ ΤΑΚΗ 13

1931

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ν. ΓΟΥΔΗ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ
ΤΗΣ ΒΑΡΒΑΚΕΙΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΣΧΟΛΗΣ Δ. Μ. Ε.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

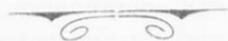
ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ

«Μελέτη τὸ πᾶν»

ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΜΕΤ' ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ Η΄

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΚΥΡΙΑΚΟΥ
ΟΔΟΣ ΤΑΚΗ 13

1931

ΔΗΜΙΤΡΙΟΣ Α. ΠΑΥΛΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΣ

ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΣ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α'. Βίος Ἀριστοτέλους.

α') *Γέννησις.* Ὁ Ἀριστοτέλης ἐγεννήθη ἐν Σταγείροις τῆς Χαλκιδικῆς τῷ 384 π. Χ. ἐκ πατρὸς Νικομάχου, ἰατροῦ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Ἀμύντου τοῦ Β', ὅστις ἦτο πατὴρ τοῦ περὶφημοῦ βασιλέως Φιλίππου.

β') *Παίδευσις.* Ἐνωρὶς ἀπορφανισθεὶς τοῦ πατρὸς ἦλθε 18έτης εἰς Ἀθήνας, ὅπου ἐγένετο ἐπὶ εἰκοσαετίαν μαθητὴς τοῦ Πλάτωνος μέχρι τοῦ θανάτου ἐκείνου (347 π. Χ.). Εἰ καὶ ἐτίμα καθ' ὑπερβολὴν τὸν διδάσκαλον, ὅμως διεφώνει πολλάκις πρὸς αὐτὸν λέγων τὸ πολυθρύλητον «Φίλος μὲν Πλάτων, φιλότατη δ' ἀλήθεια». Μετὰ τὸν θάνατον τούτου ἦλθεν εἰς Μικρὰν Ἀσίαν, ὅπου διέτριψε πλησίον τοῦ φίλου καὶ συμμαθητοῦ Ἑρμείου, τυράννου τῆς πόλεως τῆς Μυσίας Ἀταρνέως, οὗτινος ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα ἢ ἀνεψιάν.

γ') *Ἐπάγγελμα.* Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἑρμείου ἔλαβεν ἐπιστολὴν τοῦ βασιλέως Φιλίππου, δι' ἧς προσεκαλεῖτο νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ υἱοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἀποδεχθεὶς τὴν πρόσκλησιν ἐχρημάτισε διδάσκαλος τοῦ βασιλόπαιδος ἐπὶ 3 ἔτη. Πλὴν τῶν ἠθικῶν καὶ πολιτικῶν διδαγμάτων, τὰ ὅποια παρεῖχεν εἰς αὐτόν, ἠρμήνευσε καὶ τὴν Ἰλιάδα, ἐν ἣ ἐδείκνυεν εἰς τὸν μαθητὴν τὰ ὑψηλὰ τῆς πολεμικῆς ἀρετῆς πρότυπα. Ὅτε δ' Ἀλέξανδρος ἀνῆλθεν

εἰς τὸν θρόνον, ὁ Ἀριστοτέλης ἦλθεν εἰς Ἀθήνας, ὅπου ἴδρυσεν ἐν τῷ Γυμνασίῳ Λυκεῖῳ σχολὴν φιλοσοφικὴν, κληθεῖσαν Περιπατητικὴν ἐκ τῶν ἐν περιπάτῳ γινουμένων διαλέξεων. Ἐκεῖ ἐδίδασκεν οὐ μόνον τὴν φιλοσοφίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ῥητορικὴν. Εὐπορος ὢν, λαμβάνων δὲ καὶ παρὰ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου πλούσια δῶρα, εἶχεν ἀφθονα τὰ μέσα διὰ τὰς ἐπιστημονικὰς αὐτοῦ μελέτας· ἠσχολοῦετο εἰς τὴν ζωολογίαν, βοτανικὴν, μηχανικὴν, ῥητορικὴν, πολιτικὴν ἱστορίαν, ποιητικὴν, μεταφυσικὴν. Ἐγραψε δὲ 146 συγγράμματα· ἢ καὶ πολὺ περισσώτερα, ποικίλου περιεχομένου.

δ') **Θάνατος.** Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ ὅποιοι ἐμίσησαν τοὺς Μακεδόνας, κατηγοροῦσαν τὸν Ἀριστοτέλην ὡς ἄθεον. Ὁ ἀνὴρ φοβηθεὶς ἔφυγεν εἰς Χαλκίδα εἰπὼν ὅτι οὐ βούλεται Ἀθηναῖος δις εἰς φιλοσοφίαν ἐξαιμαρτεῖν (ἵπαινετὸς καὶ τὸν θάνατον τοῦ Σωκράτους). Ἐκεῖ ἀπέθανε τῷ 322 π. Χ. ἐκ στομαχικοῦ νοσήματος.

Β'. Πολιτεία Ἀθηναίων.

Μεταξὺ τῶν ἔργων τοῦ Ἀριστοτέλους περιλαμβάνοντο καὶ αἱ *Πολιτεῖαι*, ἐν αἷς περιέγραφε τὰ πολιτεύματα 158 πόλεων. Τὸ πολυτίμιον τοῦτο ἔργον πλὴν ἀποσπασμάτων ἀπολέσθη ἀτυχῶς.

Ἄλλ' εὐμενῆς μοῖρα ἔφερεν εἰς φῶς τῷ 1891 ἐξ αἰγυπτιακοῦ παπύρου τὴν σπουδαιωτάτην καὶ πρώτην τῶν Πολιτειῶν αὐτοῦ, τὴν Ἀθηναίων πολιτείαν, ἧς ὅμως ἐλλείπει πλὴν ἄλλων κεφαλαίων καὶ ἡ ἀρχή. Ἐν τῇ ἐλλειπούσῃ ἀρχῇ θὰ περιέγραφε τὴν ἀρχαιοτάτην ἱστορίαν τῶν Ἀθηνῶν, ἢ ὅποια ὑποτίθεται ὅτι ἔχει ὧδε:

Ἡ Ἀττικὴ τὸ πάλαι κατὰ τὰς παραδόσεις περιελάμβανε 12 κόμας αὐτονόμους καὶ ἀνεξαρτήτους. Αἱ σπουδαιότεραι τούτων ἦσαν ἐν τῇ πεδιάδι τῶν Ἀθηνῶν, ἐνθα κατοικοῦν τρία φύλα, α') οἱ αὐτόχθονες, κατοικοῦντες τὴν Ἀκρόπολιν καὶ ΝΑ αὐτῆς, β') οἱ Ἴωνες ἐπὶ τῆς Ἄγρας (τοὺς περὶ τὸ στάδιον λόφους) πρὸς Ἀ τῆς Ἀκροπόλεως καὶ γ') συμμιγεῖς ξένοι ἐπὶ τῶν λόφων τῶν Νυμφῶν καὶ τοῦ Μουσείου πρὸς Δ τῆς Ἀκροπόλεως. Ἄλλ' ὁ γενάρχης τῶν Ἴωνων Ἴων ἠνάγκασε τοὺς κατοίκους τῶν τριῶν τούτων φύλων νὰ συνοικήσωσιν ἐν μιᾷ πόλει περὶ τὴν ἀκρόπολιν διὰ τὰ πλεονεκτήματα, τὰ ὁποῖα παρεῖχεν ὁ τόπος οὗτος (ἐντεῦθεν καὶ ὁ πληθ. Ἀθηναί). Ὑστερον δὲ κατελύθησαν ὑπὸ τοῦ Θηραῶς.

αἱ ἀρχαὶ τῶν αὐτονόμων πόλεων καὶ ὑπεχρεώθησαν πᾶσαι νὰ ἐνωθῶσι πολιτικῶς μετὰ τῶν Ἀθηναίων, αἵτινες κατέστησαν ἡ πρωτεύουσα τοῦ νέου ἠνωμένου κράτους, ἡ δὲ ἐορτὴ τῆς Ἀθηναίων, τελευμένη τὸ πρῶτον ὑπὸ μόνων τῶν Ἀθηναίων, γίνεται κοινὴ ἐορτὴ τῆς ὅλης πολιτείας, ὡς μαρτυρεῖ τὸ νέον αὐτῆς ὄνομα Παναθηναία. Μετὰ τὴν πολιτικὴν ταύτην ἔνωσιν τὰ γένη, τὰ ὁποῖα ἤρχον τέως ἐν ταῖς αὐτονόμοις πόλεσι, κατόκησαν εἰς Ἀθήνας, ἵνα μετὰ τῶν ἀρχῶν τῆς νέας πολιτείας. Ἐντεῦθεν ἠϋξήθη τὸ μέγεθος τῆς πόλεως, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι εἰς ἀνάμνησιν τῆς συνοικήσεως ταύτης ἐφόραζον κατ' ἔτος τὰ Συνοικία ἢ Μετοικία. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης παρίστανται οἱ Ἀθηναῖοι διηρημένοι εἰς 4 φυλάς. Τῆς ὅλης πολιτείας προΐστατο ὁ βασιλεὺς, τῶν δὲ 4 φυλῶν οἱ 4 φυλοβασιλεῖς συμπαιδεύοντες τῷ βασιλεῖ. Οὕτω προβαίνων ὁ Ἀριστοτέλης φθάνει εἰς τὴν περιγραφὴν σοβαρωτάτου γεγονότος, οὗ σφίζεται μόνον ἡ λύσις, ἣτις καὶ ἀποτελεῖ τὴν ἀρχὴν τοῦ σφισμένου μέρους τῆς Ἀθ. Πολ. Τούτου τὸ περιεχόμενον θὰ μάθωμεν, ὅπως ἐξιστορήθη διὰ τῆς χειρὸς τοιοῦτου συγγραφέως.

1. Κάθαρσις τοῦ Κυλωνείου ἄγους.

1.... ἐδίκαζον δὲ τριακόσιοι ἄνδρες κατηγοροῦντος Μύρωνος καθ' ἱερῶν ὁμόσαντες (αἰρεθέντες) ἀριστίνδην. καταγνοσθέντος δὲ τοῦ ἄγους, αὐτοὶ μὲν ἐκ τῶν τάφων ἐξεβλήθησαν, τὸ δὲ γένος αὐτῶν ἔφυγεν ἀειφυγίαν. | Ἐπιμενίδης δ' ὁ Κρής ἐπὶ τούτοις ἐκάθηρε τὴν πόλιν.

2. Στάσις γνωρίμων καὶ δήμου· αἴτια.

2. Μετὰ ταῦτα δὲ συνέβη στασιάσαι τοὺς τε γνωρί-
2 μους καὶ τὸ πλῆθος πολὺν χρόνον. | ἦν γὰρ αὐτῶν ἡ πολιτεία τοῖς τε ἄλλοις ὀλιγαρχικὴ πᾶσι, καὶ δὴ καὶ ἐδούλευον οἱ πένητες τοῖς πλουσίοις καὶ αὐτοὶ καὶ τὰ τέκνα καὶ αἱ γυναῖκες· καὶ ἐκαλοῦντο πελάται καὶ ἐκτήμοροι· κατὰ ταύτην γὰρ τὴν μίσθωσιν ἠργάζοντο τῶν πλουσίων τοὺς ἀγρούς· ἡ δὲ πᾶσα γῆ δι' ὀλίγων ἦν· | καὶ εἰ μὴ τὰς μισθώσεις ἀποδιδόειν, ἀγώγιμοι καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ παῖδες ἐγίνοντο, καὶ οἱ δανεισμοὶ πᾶσιν ἐπὶ τοῖς σώμασιν ἦσαν μέγχι Σόλωνος· οὗτος δὲ πρῶτος ἐγένετο τοῦ δήμου προστά-
3 τής. | χαλεπώτατον μὲν οὖν καὶ πικρότατον ἦν τοῖς πολλοῖς τῶν κατὰ τὴν πολιτείαν τὸ δουλεύειν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις ἐδυσχέρανον· οὐδενὸς γὰρ, ὡς εἰπεῖν, ἐτύγχανον μετέχοντες.

3. Ἡ τάξις τῆς πρὸ Δράκοντος πολιτείας.

3. Ἦν δ' ἡ τάξις τῆς ἀρχαίας πολιτείας τῆς πρὸ Δράκοντος τοιαύδε. τὰς μὲν ἀρχὰς καθίστασαν ἀριστίνδην καὶ

πλουτίνδην, ἤρχον δὲ τὸ μὲν πρῶτον διὰ βίου, μετὰ δὲ
 ταῦτα δεκαέτιαν. | μέγισται δὲ καὶ πρῶται τῶν ἀρχῶν 2
 ἦσαν βασιλεὺς καὶ πολέμαρχος καὶ ἄρχων τούτων δὲ πρώτη
 μὲν ἡ τοῦ βασιλέως, αὕτη γὰρ ἦν πάτριος, δευτέρα δ' ἐπι-
 κατέστη πολεμαρχία διὰ τὸ γενέσθαι τινὰς τῶν βασιλέων
 τὰ πολέμια μαλακοῦς· ὄθεν καὶ τὸν Ἴωνα μετεπέμψαντο
 χρείας καταλαβούσης, τελευταία δ' ἡ τοῦ ἄρχοντος· οἱ μὲν 3
 γὰρ πλείους ἐπὶ Μέδοντος, ἔνιοι δ' ἐπὶ Ἀκάστου φασὶ γε-
 νέσθαι ταύτην· τεκμήριον δ' ἐπιφέρουσιν ὅτι οἱ ἑννέα ἄρ-
 χοντες ὀμνύουσιν ὥσπερ ἐπὶ Ἀκάστου τὰ ὄρκια ποιήσειν,
 ὡς ἐπὶ τούτου τῆς βασιλείας παραχωρησάντων τῶν Κοδρι-
 δῶν ἀντὶ τῶν δοθεισῶν τῷ ἄρχοντι δωρεῶν. | τοῦτο μὲν
 οὖν ὁποτέρως ποτ' ἔχει, μικρὸν ἂν παραλλάττοι τοῖς χρό-
 νοις· ὅτι δὲ τελευταία τούτων ἐγένετο τῶν ἀρχῶν, σημεῖον
 καὶ τὸ μηδὲν τῶν πατρίων τὸν ἄρχοντα διοικεῖν, ὥσπερ ὁ
 βασιλεὺς καὶ ὁ πολέμαρχος, ἀλλ' ἀπλῶς τὰ ἐπίθετα· διὸ καὶ
 νεωστὶ γέγονεν ἡ ἀρχὴ μεγάλη, τοῖς ἐπιθέτοις ἀυξηθεῖσα. |
 θεσμοθέται δὲ πολλοῖς ὕστερον ἔτεσιν ἠρέθησαν, ἤδη κατ' 4
 ἑνιαυτὸν αἰρουμένων τὰς ἀρχάς, ὅπως ἀναγράφαντες τὰ
 θέσμια φυλάττωσι πρὸς τὴν τῶν ἀμφισβητούντων κρίσιν·
 διὸ καὶ μόνη τῶν ἀρχῶν οὐκ ἐγένετο πλείων ἑνιαυσίας. τοῖς
 μὲν οὖν χρόνοις τοσοῦτον προέχουσιν ἀλλήλων. | ἦσαν 5
 δ' οὐχ ἅμα πάντες οἱ ἑννέα ἄρχοντες, ἀλλ' ὁ μὲν βασιλεὺς
 εἶχε τὸ νῦν καλούμενον Βουκολεῖον, πλησίον τοῦ πρυταν-
 νεῖου (σημεῖον δέ· ἔτι καὶ νῦν γὰρ τῆς τοῦ βασιλέως γυναι-
 κὸς ἡ σύμμιξις ἐνταῦθα γίγνεται τῷ Διονύσῳ καὶ ὁ γά-
 μος), ὁ δὲ ἄρχων τὸ πρυτανεῖον, ὁ δὲ πολέμαρχος τὸ Ἐπι-
 λύκειον (ὁ πρότερον μὲν ἐκαλεῖτο πολεμαρχεῖον, ἐπεὶ δὲ
 Ἐπίλυκος ἀνφοδομήσε καὶ κατεσκεύασεν αὐτὸ πολεμαρ-
 χήσας, Ἐπὶλύκειον ἐκλήθη), θεσμοθέται δ' εἶχον τὸ θεσμο-
 θετεῖον, ἐπὶ δὲ Σόλωνος ἅπαντες εἰς τὸ θεσμοθετεῖον συν-
 ἦλθον. | κύριοι δ' ἦσαν καὶ τὰς δίκας αὐτοτελεῖς κρίνειν
 καὶ οὐχ ὥσπερ νῦν προανακρίνειν. | τὰ μὲν οὖν περὶ τὰς

6 ἀρχὰς τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον. ἢ δὲ τῶν Ἀρεοπαγιτῶν βουλὴ τὴν μὲν τάξιν εἶχε τοῦ διατηρεῖν τοὺς νόμους, διώκει δὲ τὰ πλεῖστα καὶ τὰ μέγιστα τῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ κολλάζουσα καὶ ζημιοῦσα πάντας τοὺς ἀνομοῦντας κυρίως. ἢ γὰρ αἴρεσις τῶν ἀρχόντων ἀριστινὴν καὶ πλουτινὴν ἦν, ἐξ ὧν οἱ Ἀρεοπαγῖται καθίσταντο. διὸ καὶ μόνη τῶν ἀρχῶν αὕτη μεμένηκε διὰ βίου καὶ νῦν.

4. Ἡ Δράκοντος πολιτεία.

4 Ἡ μὲν οὖν πρώτη πολιτεία ταύτην εἶχε τὴν ὑπογραφὴν. μετὰ δὲ ταῦτα, χρόνου τινὸς οὐ πολλοῦ διελθόντος, ἐπ' Ἀρισταίχμου ἄρχοντος Δράκων τοὺς θεσμοὺς ἔθηκεν.

2 ἢ δὲ τάξις αὕτη τὸνδε τὸν τρόπον εἶχε. | ἀπεδέδοτο μὲν ἡ πολιτεία τοῖς ὄπλα παρεχομένοις. | ἤρουντο δὲ τοὺς μὲν ἐννέα ἄρχοντας καὶ τοὺς ταμίας οὐσίαν κεκτημένους οὐκ ἐλάττω δέκα μῶν ἐλευθέρων, τὰς δ' ἄλλας ἀρχὰς τὰς ἐλάττους ἐκ τῶν ὄπλα παρεχομένων, στρατηγούς δὲ καὶ ἱπάρχους οὐσίαν ἀποφαίνοντας οὐκ ἐλάττων ἢ ἑκατὸν μῶν ἐλευθέρων καὶ παῖδας ἐκ γαμετῆς γυναικὸς γνησίους ὑπὲρ δέκα ἔτη γεγονότας. τούτους δ' ἔδει διεγγυᾶν τοὺς πρυτάνεις καὶ τοὺς στρατηγούς καὶ τοὺς ἱπάρχους τοὺς ἔτους μέχρι εὐθυμῶν, ἐγγυητὰς τέτταρας ἐκ τοῦ αὐτοῦ τέλους

3 δεχομένους, οὗπερ οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἱπάρχοι. | βουλευεῖν δὲ τετρακοσίους καὶ ἓνα τοὺς λαχόντας ἐκ τῆς πολιτείας. κληροῦσθαι δὲ καὶ ταύτην καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς τοὺς ὑπὲρ τριάκοντ' ἔτη γεγονότας, καὶ δις τὸν αὐτὸν μὴ ἄρχειν πρὸ τοῦ πάντας ἐξελεῖν, τότε δὲ πάλιν ἐξ ὑπαρχῆς κληροῦν. | εἰ δὲ τις τῶν βουλευτῶν, ὅταν ἔδρα βουλῆς ἢ ἐκκλησίας ἢ, ἐκλείποι τὴν σύνοδον, ἀπέτινον ὁ μὲν πεντακοσιομέδιμνος τρεῖς δραχμάς, ὁ δὲ ἱππεὺς δύο, ζευγίτης δὲ

4 μίαν. | ἢ δὲ βουλὴ ἢ ἐξ Ἀρείου πάγου φύλαξ ἦν τῶν νόμων καὶ διετήρει τὰς ἀρχὰς, ὅπως κατὰ τοὺς νόμους ἄρ-

χωσιν. ἐξῆν δὲ τῷ ἀδικουμένῳ πρὸς τὴν τῶν Ἀρεοπαγιτῶν βουλήν εισαγγέλλειν, ἀποφαίνοντι παρ' ὃν ἀδικεῖται νόμον. | ἐπὶ δὲ τοῖς σώμασιν ἦσαν οἱ δανεισμοί, καθάπερ εἴρηται, καὶ ἡ χώρα δι' ὀλίγων ἦν.

5—11. Ἡ Σόλωνος νομοθεσία.

5. *Νέα σιάσις. Ὁ Σόλων διαλλακῆς καὶ νομοθέτης.*

5. Τοιαύτης δὲ τῆς τάξεως οὔσης ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ τῶν πολλῶν δουλευόντων τοῖς ὀλίγοις, ἀντέστη τοῖς γνωρίμοις ὁ δῆμος. | ἰσχυρᾶς δὲ τῆς σιάσεως οὔσης καὶ πολὺν χρόνον ἀντικαθημένων ἀλλήλοις, εἴλοντο κοινῇ διαλλακτὴν καὶ ἄρχοντα Σόλωνα καὶ τὴν πολιτείαν ἐπέτρεψαν αὐτῷ ποιήσαντι τὴν ἐλεγεΐαν, ἧς ἐστὶν ἀρχή·

γινώσκω, καὶ μοι φρενὸς ἔνδοθεν ἄλγεα κεῖται,

πρεσβυτάτην ἐσορῶν γαῖαν Ἰαονίας

κλινομένην·

ἐν ἣ πρὸς ἑκατέρους ὑπὲρ ἑκατέρων μάχεται καὶ διαμισθῆται καὶ μετὰ ταῦτα κοινῇ παραινεῖ καταπαύειν τὴν ἐνεστῶσαν φιλονικίαν. | ἦν δ' ὁ Σόλων τῇ μὲν φύσει καὶ τῇ δόξῃ τῶν πρώτων, τῇ δ' οὐσίᾳ καὶ τοῖς πράγμασι τῶν μέσων, ὡς ἔκ τε τῶν ἄλλων ὁμολογεῖται καὶ αὐτὸς ἐν τοῖσδε τοῖς ποιήμασι μαρτυρεῖ, παραινῶν τοῖς πλουσίοις μὴ πλεονεξτεῖν·

ὁμῆεις δ' ἠσυχάσαντες ἐνὶ φρεσὶ καρτερὸν ἦτορ,

οἱ πολλῶν ἀγαθῶν ἐς κόρον ἠλάσατε,

ἐν μετρίοισι τίθεσθε μέγαν νόον· οὔτε γὰρ ἡμεῖς

πεισόμεθ' οὐθ' ὑμῖν ἄρτια πάντ' ἔσεται.

καὶ ὅλως αἰεὶ τὴν αἰτίαν τῆς σιάσεως ἀνάπτει τοῖς πλουσίοις· διὸ καὶ ἐν ἀρχῇ τῆς ἐλεγεΐας δεδοικέναι φησὶ «τὴν τε φιλαργυρίαν, τὴν τε ὑπερηφανίαν», ὡς διὰ ταῦτα τῆς ἐχθρᾶς ἐνεστῶσης.

6. α') Ἀπελευθέρωσις τοῦ δήμου· διαβολαί.

6. Κύριος δὲ γενόμενος τῶν πραγμάτων Σόλων τὸν τε δῆμον ἠλευθέρωσε καὶ ἐν τῷ παρόντι καὶ εἰς τὸ μέλλον κωλύσας δανείζειν ἐπὶ τοῖς σώμασιν, καὶ χρεῶν ἀποκοπὰς ἐποίησε καὶ τῶν ἰδίων καὶ τῶν δημοσίων, ἃς σεισάχθειαν καλοῦσιν, ὡς ἀποσεισάμενοι τὸ βάρος. | ἐν οἷς περιῶνται τινες διαβάλλειν αὐτόν. συνέβη γὰρ τῷ Σόλωνι μέλλοντι ποιεῖν τὴν σεισάχθειαν προειπεῖν τισι τῶν γνωρίμων, ἔπειθ', ὡς μὲν οἱ δημοτικοὶ λέγουσι, παραστρατηγηθῆναι διὰ τῶν φίλων, ὡς δ' οἱ βουλόμενοι βλασφημεῖν, καὶ αὐτὸν κοινωνεῖν· δανεισάμενοι γὰρ οὗτοι συνεπρίαντο πολλὴν χώραν, καὶ μετ' οὐ πολὺ τῆς τῶν χρεῶν ἀποκοπῆς γενομένης ἐπλούτουν· ὅθεν φασὶ γενέσθαι τοὺς ὕστερον δοκοῦντας εἶναι παλαιοπλούτους. | οὐ μὴν ἀλλὰ πιθανώτερος ὁ τῶν δημοτικῶν λόγος· οὐ γὰρ εἰκὸς ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις οὕτω μέτριον γενέσθαι καὶ κοινόν, ὥστ' ἔξοδον αὐτῷ τοὺς ἑτέρους ὑποποησάμενον τυραννεῖν τῆς πόλεως, ἀμφοτέροις ἀπεχθῆσθαι καὶ περὶ πλείονος ποιήσασθαι τὸ καλὸν καὶ τὴν τῆς πόλεως σωτηρίαν ἢ τὴν ἑαυτοῦ πλεονεξίαν, ἐν οὕτω δὲ μικροῖς καὶ ἀναξίοις καταρρυπαίνειν ἑαυτόν· ὅτι δὲ ταύτην ἔσχε τὴν ἐξουσίαν τὰ τε πράγματα νοσοῦντα μαρτυρεῖ καὶ ἐν τοῖς ποιήμασιν αὐτὸς πολλαχοῦ μέμνηται καὶ οἱ ἄλλοι συνομολογοῦσι πάντες. ταύτην μὲν οὖν χρὴ νομίζειν ψευδῆ τὴν αἰτίαν εἶναι.

7. β') Νέοι νόμοι, νέα πολιτεία 1) Αἱ τέσσαρες τάξεις

7. Πολιτείαν δὲ κατέστησε καὶ νόμους ἔθηκεν ἄλλους, τοῖς δὲ Δράκοντος θεσμοῖς ἐπαύσαντο χρώμενοι πλὴν τῶν φονικῶν. | ἀναγράψαντες δὲ τοὺς νόμους εἰς τοὺς κύρβεις ἔστησαν ἐν τῇ στοᾷ τῇ βασιλείῳ καὶ ὄμοσαν χρῆσεσθαι πάντες· οἱ δ' ἑννέα ἄρχοντες ὀμνύντες πρὸς τῷ λίθῳ κατεφάτιζον ἀναθήσειν ἀνδριάντα χρυσοῦν, ἐάν τινα παραβῶσι

τῶν νόμων· ὅθεν ἔτι καὶ νῦν οὕτως ὀμνύουσι. | κατέκλῃσε 2
 δὲ τοὺς νόμους εἰς ἑκατὸν ἔτη καὶ διέταξε τὴν πολιτείαν
 τόνδε τὸν τρόπον. τιμήματι διείλεν εἰς τέτταρα τέλη, κα- 3
 θάπερ διήρητο καὶ πρότερον, εἰς πεντακοσιομέδιμνον καὶ
 ἱππέα καὶ ζευγίτην καὶ θῆτα. καὶ τὰς μὲν ἄλλας ἀρχὰς ἀπέ-
 νειμεν ἄρχειν ἐκ πεντακοσιομέδιμνων καὶ ἱππέων καὶ ζευ-
 γιτῶν, τοὺς ἑννέα ἄρχοντας καὶ τοὺς ταμίας καὶ τοὺς πω-
 λητὰς καὶ τοὺς ἑνδεκα καὶ τοὺς κωλακρέτας, ἐκάστοις ἀνά-
 λογον τῷ μεγέθει τοῦ τιμήματος ἀποδιδούς τὴν ἀρχήν· τοῖς
 δὲ τὸ θητικὸν τελοῦσιν ἐκκλησίας καὶ δικαστηρίων μετέ-
 δωκε μόνον. | ἔδει δὲ τελεῖν πεντακοσιομέδιμνον μὲν ὅς ἂν 4
 ἐκ τῆς οἰκείας ποιῆ πεντακόσια μέτρα τὰ συνάμφω ξηρὰ
 καὶ ὑγρά, ἱππάδα δὲ τοὺς τριακόσια ποιοῦντας (ὡς δ' ἔνιοί
 φασι, τοὺς ἵπποτροφεῖν δυναμένους· σημεῖον δὲ φέρουσι τό
 τε ὄνομα τοῦ τέλους, ὡς ἂν ἀπὸ τοῦ πράγματος κείμενον,
 καὶ τὰ ἀναθήματα τῶν ἀρχαίων· ἀνάκειται γὰρ ἐν ἀκροπό-
 λει εἰκῶν, ἐφ' ἣ ἐπιγέγραπται τάδε·

Διφίλου Ἀνθεμίων τήνδ' ἀνέθηκε θεοῖς,

θητικῶ ἀντὶ τέλους ἱππὰδ' ἀμειψάμενος.

καὶ παρέστηκεν ἵππος ἐκμαρτυρῶν ὡς τὴν ἱππάδα τοῦτο
 σημαῖνον. οὐ μὴν ἀλλ' εὐλογώτερον τοῖς μέτροις διηρησθαι
 καθάπερ τοὺς πεντακοσιομέδιμνους), ζευγίσιον δὲ τελεῖν
 τοὺς διακόσια τὰ συνάμφω ποιοῦντας, τοὺς δ' ἄλλους θη-
 τικόν, οὐδεμιᾶς μετέχοντας ἀρχῆς· διὸ καὶ νῦν ἐπειδὴν ἐρη-
 ται τὸν μέλλοντα κληροῦσθαί τιν' ἀρχήν, ποῖον τέλος τελεῖ,
 οὐδ' ἂν εἰς εἴποι θητικόν.

8. 2) Ἀρχαί. 3) Διαίρεσις τῆς χώρας. Ὁ νόμος περὶ στάσεων.

8. Τὰς δ' ἀρχὰς ἐποίησε κληρωτὰς ἐκ προκρίτων, οὓς
 ἐκάστη προκρίνειε τῶν φυλῶν· προύκρινε δ' εἰς τοὺς ἑννέα
 ἄρχοντας ἐκάστη δέκα, καὶ τούτων ἐκλήρουν· ὅθεν ἔτι δια-
 μένει ταῖς φυλαῖς τὸ δέκα κληροῦν ἐκάστην, εἴτ' ἐκ τούτων
 κυμαεύειν. σημεῖον δ' ὅτι κληρωτὰς ἐποίησεν ἐκ τῶν τιμη-

μάτων ὁ περὶ τῶν ταμιῶν νόμος, ᾧ χρώμενοι διατελοῦσιν
 ἔτι καὶ νῦν· κελεύει γὰρ κληροῦν τοὺς ταμίας ἐκ πεντακο-
 2 σιομεδίωνων. | Σόλων μὲν οὖν οὕτως ἐνομοθέτησε περὶ τῶν
 ἀρχόντων· τὸ γὰρ ἀρχαῖον ἢ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλή ἀνακα-
 λεσαμένη καὶ κρίνασα καθ' αὐτὴν τὸν ἐπιτήδειον ἐφ' ἐκά-
 3 στη τῶν ἀρχῶν ἐπ' ἐνιαυτὸν ἄρξοντα ἀπέστελλεν. | φυλαὶ δ'
 ἦσαν τέτταρες, καθάπερ πρότερον, καὶ φυλοβασιλεῖς τέττα-
 ρες· ἐκ δὲ τῆς φυλῆς ἐκάστης ἦσαν νενεμημένοι τριττίες
 μὲν τρεῖς, ναυκραρίαι δὲ δώδεκα καθ' ἐκάστην· ἦν δ' ἐπὶ τῶν
 ναυκραριῶν ἀρχὴ καθεστηκυῖα ναύκραροι, τεταγμένη πρὸς
 τε τὰς εἰσφορὰς καὶ τὰς δαπάνας τὰς γυνομένας· διὸ καὶ ἐν
 τοῖς νόμοις τοῖς Σόλωνος, οἷς οἰκέτι γρῶνται, πολλαχοῦ γέ-
 γραπται «τοὺς ναυκράρους εἰσπράττειν» καὶ «ἀναλίσκειν ἐκ
 4 τοῦ ναυκραρικοῦ ἀργυρίου». | βουλήν δ' ἐποίησε τετρακο-
 σίους, ἑκατὸν ἐξ ἐκάστης φυλῆς, τὴν δὲ τῶν Ἀρεοπαγιτῶν
 ἔταξεν ἐπὶ τὸ νομοφυλακεῖν, ὥσπερ ὑπῆρχε καὶ πρότερον
 ἐπίσκοπος οὕσα τῆς πολιτείας, καὶ τὰ τε ἄλλα τὰ πλεῖστα
 καὶ τὰ μέγιστα τῶν πολιτικῶν διετήρει καὶ τοὺς ἁμαρτά-
 νοντας ἠῦθυνεν, κυρία οὕσα καὶ ζημιοῦν καὶ κολάζειν, καὶ
 τὰς ἐκτίσεις ἀνέφερεν εἰς πόλιν, οὐκ ἐπιγράφουσα τὴν πρό-
 φασιν τοῦ ἐκτίνεσθαι, καὶ τοὺς ἐπὶ καταλύσει τοῦ δήμου
 σονισταμένους ἔκρινεν, Σόλωνος θέντος νόμον εἰσαγγελίας
 5 περὶ αὐτῶν. | ὄρων δὲ τὴν μὲν πόλιν πολλακίς στασιάζ-
 ζουσαν, τῶν δὲ πολιτῶν ἐνίους διὰ τὴν ὀρθομίαν ἀγαπών-
 τας τὸ αὐτόματον, νόμον ἔθηκε πρὸς αὐτοὺς ἴδιον, ὃς ἂν
 στασιαζούσης τῆς πόλεως, μὴ θῆται τὰ ὄπλα μηδὲ μεθ' ἑτέ-
 ρων, ἄτιμον εἶναι καὶ τῆς πόλεως μὴ μετέχειν.

9. Τὰ δημοτικώτατα τῆς Σόλωνος πολιτείας.

9. Τὰ μὲν οὖν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον·
 δοκεῖ δὲ τῆς Σόλωνος πολιτείας τρία ταῦτ' εἶναι τὰ δημο-
 τικώτατα, πρῶτον μὲν καὶ μέγιστον τὸ μὴ δανεῖζειν ἐπὶ τοῖς
 σώμασιν, ἔπειτα τὸ ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ τιμωρεῖν ὑπὲρ

τῶν ἀδικουμένων, τρίτον δέ, ᾧ μάλιστα φασιν ἰσχυρέναι τὸ πλῆθος, ἢ εἰς τὸ δικαστήριον ἔφεσις. | κύριος γὰρ ὢν ὁ δῆμος τῆς ψήφου, κύριος γίγνεται τῆς πολιτείας. ἔτι δὲ καὶ διὰ τὸ μὴ γεγράφθαι τοὺς νόμους ἀπλῶς μηδὲ σαφῶς, ἀλλ' ὥσπερ ὁ περὶ τῶν κλήρων καὶ ἐπικλήρων, ἀνάγκη πολλὰς ἀμφισβητήσεις γίνεσθαι καὶ πάντα βραβεύειν καὶ τὰ κοινὰ καὶ τὰ ἴδια τὸ δικαστήριον. | οἴονται μὲν οὖν τινες ἐπίτηδες ἀσαφεῖς αὐτὸν ποιῆσαι τοὺς νόμους, ὅπως ἢ τῆς κρίσεως ὁ δῆμος κύριος· οὐ μὴν εἰκός, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι καθόλου περιλαβεῖν τὸ βέλτιστον· οὐ γὰρ δίκαιον ἐκ τῶν νῦν γιγνομένων, ἀλλ' ἐκ τῆς ἄλλης πολιτείας θεωρεῖν τὴν ἐκείνου βούλησιν.

10. *Μεταρρυθμίσις μέτρων, νομίσματος, σταθμῶν.*

10. Ἐν μὲν οὖν τοῖς νόμοις ταῦτα δοκεῖ θεῖναι δημοτικά, πρὸ δὲ τῆς νομοθεσίας ποιήσας τὴν τῶν χρῶν ἀποκοπὴν καὶ μετὰ ταῦτα τὴν τε τῶν μέτρων καὶ σταθμῶν καὶ τὴν τοῦ νομίσματος αὔξησιν. ἐπ' ἐκείνου γὰρ ἐγένετο καὶ τὰ μέτρα μείζω τῶν Φειδωνείων καὶ ἡ μνᾶ πρότερον ἔχουσα σταθμὸν ἑβδομήκοντα δραχμᾶς ἀνεπληρώθη ταῖς ἑκατόν. ἦν δ' ὁ ἀρχαῖος χαρακτήρ διδραχμον. ἐποίησε δὲ καὶ σταθμὰ πρὸς τὸ νόμισμα, τρεῖς καὶ ἑξήκοντα μναῖς τὸ τάλαντον ἀγούσας, καὶ ἐπιδιενεμήθησαν αἱ τρεῖς μναῖ τῷ στατήρι καὶ τοῖς ἄλλοις σταθμοῖς.

11. *Ἀποδημία Σόλωνος· ἡ ἐντύπωσις ἐκ τῆς νομοθεσίας.*

11. Διατάξας δὲ τὴν πολιτείαν ὅνπερ εἴρηται τρόπον, ἐπειδὴ προσιόντες αὐτῷ περὶ τῶν νόμων ἠνώγλουν, τὰ μὲν ἐπιτιμῶντες, τὰ δὲ ἀνακρίνοντες, βουλόμενος μῆτε ταῦτα κινεῖν μητ' ἀλεχθάνεσθαι παρῶν, ἀποδημίαν ἐποίησατο κατ' ἐμπορίαν ἅμα καὶ θεωρίαν εἰς Αἴγυπτον, εἰπὼν ὡς οὐχ ἦξει δέκα ἐτῶν· οὐ γὰρ οἶεσθαι δίκαιον εἶναι τοὺς νόμους ἔξηγεῖσθαι παρῶν, ἀλλ' ἕκαστον τὰ γεγραμμένα ποι-

2 εἶν. | ἅμα δὲ καὶ συνέβαινον αὐτῷ τῶν τε γνωρίμων διαφο-
 ρους γεγενῆσθαι πολλοὺς διὰ τὰς τῶν χρεῶν ἀποκοπὰς,
 καὶ τὰς στάσεις ἀμφοτέρως μεταθέσθαι διὰ τὸ παράδοξον
 αὐτοῖς γενέσθαι τὴν κατάστασιν. ὁ μὲν γὰρ ἄλλος ᾤετο
 πάντ' ἀνάστα ποιῆσειν αὐτόν, οἱ δὲ γνώριμοι πάλιν ἢ
 τὴν αὐτὴν τάξιν ἀποδώσειν ἢ μικρὸν παραλλάξιν. | ὁ δὲ
 Σόλων ἀμφοτέροις ἠγαναθῆναι, καὶ ἔξον αὐτῷ μεθ' ὁπο-
 3 τέρων ἐβούλετο συστάνα τυραννεῖν, εἶλετο πρὸς ἀμφοτέ-
 ρους ἀπεχθῆσθαι σφάσας τὴν πατρίδα καὶ τὰ βέλτιστα νο-
 μοθετήσας.

13. Στάσεις μετὰ τὴν ἀποδημίαν

13. Τὴν μὲν οὖν ἀποδημίαν ἐποίησατο διὰ ταύτας τὰς
 αἰτίας. Σόλωνος δ' ἀποδημήσαντος ἔτι τῆς πόλεως τετρα-
 γμένης, ἐπὶ μὲν ἔτη τέτταρα διῆγον ἐν ἡσυχίᾳ· τῷ δὲ πέμ-
 πτῳ μετὰ τὴν Σόλωνος ἀρχὴν οὐ κατέστησαν ἄρχοντα διὰ
 τὴν στάσιν, καὶ πάλιν ἔτι πέμπτῳ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν
 2 ἀναρχίαν ἐποίησαν. | μετὰ δὲ ταῦτα διὰ τῶν αὐτῶν χρόνων
 Δαμασίας αἰρεθεὶς ἄρχων ἔτη δύο καὶ δύο μῆνας ἤρξεν,
 ἕως ἐξηλάθη βία τῆς ἀρχῆς. | εἰτ' ἔδοξεν αὐτοῖς διὰ τὸ στα-
 σιάζειν ἄρχοντας ἐλέσθαι δέκα, πέντε μὲν εὐπατριδῶν, τρεῖς
 δὲ ἀγροίκων, δύο δὲ δημοουργῶν, καὶ οὗτοι τὸν μετὰ Δα-
 3 μασίαν ἤρξαν ἐνιαυτόν. ᾧ καὶ δῆλον ὅτι μεγίστην εἶχε δύ-
 ναμιν ὁ ἄρχων· φαίνονται γὰρ αἰεὶ στασιάζοντες περὶ ταύ-
 4 τῆς τῆς ἀρχῆς. | ὅλως δὲ διετέλουν νοσοῦντες τὰ πρὸς ἑαυ-
 τοὺς, οἱ μὲν ἀρχὴν καὶ πρόφασιν ἔχοντες τὴν τῶν χρεῶν
 ἀποκοπὴν (συνεβεβήκει γὰρ αὐτοῖς γεγονέναι πένησιν), οἱ
 δὲ τῇ πολιτείᾳ δυσχεραίνοντες διὰ τὸ μέγαν γεγενῆσθαι
 μεταβολήν, ἔνοιο δὲ διὰ τὴν πρὸς ἀλλήλους φιλονικίαν. |
 4 ἦσαν δὲ αἱ στάσεις τρεῖς, μία μὲν τῶν παραλίω, ὧν προει-
 στήκει Μεγακλῆς ὁ Ἀλκμέωνος, οἵπερ ἔδοκουν μάλιστα δι-
 ὴκειν τὴν μέσην πολιτείαν, ἄλλη δὲ τῶν πεδιακῶν, οἱ τὴν

ὀλιγαρχίαν ἐζήτουν, ἠγεῖτο δ' αὐτῶν Λυκοῦργος, τρίτη δ' ἢ τῶν διακρίων, ἐφ' ἣ τέταγμένος ἦν Πεισίστρατος, δημοτικώτατος εἶναι δοκῶν. προσεκεκόσμηγτο δὲ τούτοις οἱ τε 5 ἀφηρημένοι τὰ χρέα διὰ τὴν ἀπορίαν καὶ οἱ τῷ γένει μὴ καθαροὶ διὰ τὸν φόβον· σημεῖον δ' ὅτι μετὰ τὴν τῶν τυραννῶν κατάλυσιν ἐποίησαν διαψηφισμὸν, ὡς πολλῶν κοινωνούτων τῆς πολιτείας οὐ προσήκον· εἶχον δ' ἕκαστοι τὰς ἐπωνυμίας ἀπὸ τῶν τόπων, ἐν οἷς ἐγεώργουν.

14—17. Ἡ Πεισιστράτου τυραννίς.

14. Ὁ Πεισίστρατος τύραννος· (α') ἐξωσις, (α') κάθοδος.

14. Δημοτικώτατος δ' εἶναι δοκῶν ὁ Πεισίστρατος καὶ σφόδρ' εὐδοκιμηκῶς ἐν τῷ πρὸς Μεγαρέας πολέμῳ, κατατραυματίσας ἑαυτὸν συνέπεισε τὸν δῆμιον, ὡς ὑπὸ τῶν ἀντιστασιωτῶν ταῦτα πεπονθῶς, φυλακὴν ἑαυτῷ δοῦναι τοῦ σώματος, Ἀριστίωνος γράψαντος τὴν γνώμην. | λαβὼν δὲ τοὺς κορυνηφόρους καλουμένους, ἐπαναστὰς μετὰ τούτων τῷ δήμῳ κατέσχε τὴν ἀκρόπολιν ἔπει τετάρτῳ καὶ τριακοστῷ μετὰ τὴν τῶν νόμων θέσιν, ἐπὶ Κωμέου ἄρχοντος. | λέγεται δὲ Σόλων, Πεισιστράτου τὴν φυλακὴν αἰτοῦντος 2 ἀντιλέξαι καὶ εἰπεῖν ὅτι τῶν μὲν εἶη σοφώτερος, τῶν δ' ἀνδρειότερος· ὅσοι μὲν γὰρ ἀγνοοῦσι Πεισίστρατον ἐπιτιθέμενον τυραννίδι, σοφώτερος εἶναι τούτων, ὅσοι δ' εἰδότες κατασιωπῶσιν, ἀνδρειότερος. ἐπεὶ δὲ λέγων οὐκ ἔπειθεν, ἐξαράμενος τὰ ὄπλα πρὸ τῶν θυρῶν αὐτὸς μὲν ἔφη βεβηθηκέναι τῇ πατρίδι καθ' ὅσον ἦν δυνατὸς (ἦδη γὰρ σφόδρα πρεσβύτης ἦν), ἀξιοῦν δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ταῦτ' οὕτω ποιεῖν. Σόλων μὲν οὖν οὐδὲν ἤνυσε τότε παρακαλῶν. | Πεισίστρα- 3 τος δὲ λαβὼν τὴν ἀρχὴν διόφκει τὰ κοινὰ πολιτικῶς μᾶλλον ἢ τυραννικῶς. οὕτω δὲ τῆς ἀρχῆς ἐρριζωμένης, ὁμοφρονήσαντες οἱ περὶ τὸν Μεγακλέα καὶ τὸν Λυκοῦργον ἐξέβαλον αὐ-

τὸν ἕκτω ἔτει μετὰ τὴν πρώτην κατάστασιν, ἐφ' Ἡγησίου
 4 ἄρχοντος. | ἔτει δὲ δωδεκάτῳ μετὰ ταῦτα περιελανόμενος
 ὁ Μεγακλῆς τῇ στάσει, πάλιν ἐπικηρουκευσάμενος πρὸς τὸν
 Πεισίστρατον ἐφ' ᾧ τε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ λήψεται, κα-
 τήγαγεν αὐτὸν ἀρχαίως καὶ λίαν ἀπλῶς· προδιασπίρας
 γὰρ λόγον, ὡς τῆς Ἀθηνᾶς καταγούσης Πεισίστρατον, καὶ
 γυναῖκα καὶ μεγάλην καὶ καλὴν ἐξευρών, ὡς μὲν Ἡρό-
 δοτός φησιν, ἐκ τοῦ Κόλλυτοῦ στεφανόπωλιν Θραῦτιαν, ἣ
 ὄνομα Φύη, τὴν θεὸν ἀπομιμησάμενος τῷ κόσμῳ συνεισ-
 ἤγαγε μετ' αὐτοῦ· καὶ ὁ μὲν Πεισίστρατος ἐφ' ἄριστος
 εἰσήλαυνε, παραιβατούσης τῆς γυναικός, οἱ δ' ἐν τῷ ἄστει
 προσκυνοῦντες ἐδέχοντο θαυμάζοντες.

15. β' ἔξωσις καὶ κάθοδος Πεισιστράτου.

15. Ἡ μὲν οὖν πρώτη κάθοδος ἐγένετο τοιαύτη· μετὰ
 δὲ ταῦτ' αὐτῆς ἐξέπεσε τὸ δεύτερον, ἔτει μάλιστα ἐβδόμῳ
 μετὰ τὴν κάθοδον· οὐ γὰρ πολὺν χρόνον κατέσχεν, ἀλλὰ
 2 φοβηθεὶς ἀμφοτέρας τὰς στάσεις ὑπεξῆλθεν. | καὶ πρῶτον
 μὲν συνώκισε περὶ τὸν Θερμαῖον κόλπον χωρίον, ὃ καλεῖ-
 ται Ῥαίκηλος, ἐκείθεν δὲ παρήλθεν εἰς τοὺς περὶ Πάγ-
 γαιον τόπους, ὅθεν χρηματισάμενος καὶ στρατιώτας μισθω-
 σάμενος, ἐλθὼν εἰς Ἐρέτριαν ἐνδεκάτῳ πάλιν ἔτει, τότε
 πρῶτον ἀνασφάσασθαι βίβη τὴν ἀρχὴν ἐπεχείρει, συμπροθυ-
 μουμένων αὐτῷ πολλῶν μὲν καὶ ἄλλων, μάλιστα δὲ Θη-
 βαίων καὶ Λυγδάμιος τοῦ Ναξίου, ἔτι δὲ τῶν ἱππέων τῶν
 3 ἐχόντων ἐν Ἐρετρῷ τὴν πολιτείαν. | νικήσας δὲ τὴν ἐπὶ
 Παλληνίδι μάχην καὶ λαβὼν τὴν πόλιν καὶ παρελόμενος
 τοῦ δήμου τὰ ὄπλα κατεῖχεν ἤδη τὴν τυραννίδα βεβαίως·
 4 καὶ Νάξον ἔλὼν ἄρχοντα κατέστησε Λύγδαμιν. | παρείλε-
 το δὲ τοῦ δήμου τὰ ὄπλα τόνδε τὸν τρόπον· ἐξοπλασίαν ἐν
 τῷ Θησεῖῳ ποιησάμενος ἐκκλησιάζειν ἐπεχείρει, καὶ χρόνον
 μὲν ἠκλήσιασε μικρὸν· οὐ φασκόντων δὲ κατακούειν ἐκέ-

λευσεν αὐτοὺς προσαναβῆναι πρὸς τὸ πρόπυλον τῆς ἀκροπόλεως, ἵνα γεγωνῆ μᾶλλον. ἐν ᾧ δ' ἐκεῖνος διέτριβε δημηγορῶν, ἀνελόντες οἱ ἐπὶ τούτῳ τεταγμένοι τὰ ὄπλα καὶ κατακλήσαντες εἰς τὰ πλησίον οἰκήματα τοῦ Θεσείου διεσήμηναν ἐλθόντες πρὸς τὸν Πεισίστρατον. | ὁ δέ, ἐπεὶ τὸν ἄλλον λόγον ἐπετέλεσεν, εἶπε καὶ περὶ τῶν ὄπλων τὸ γεγονός, ὡς οὐ χρὴ θαυμάζειν οὐδ' ἀθυμεῖν, ἀλλ' ἀπελθόντας ἐπὶ τῶν ἰδίων εἶναι, τῶν δὲ κοινῶν αὐτὸς ἐπιμελήσεσθαι πάντων.

16. Ἡ Πεισιστράτου διοίκησις.

16. Ἡ μὲν οὖν Πεισιστράτου τυραννὶς ἐξ ἀρχῆς τε κατέστη τοῦτον τὸν τρόπον καὶ μεταβολὰς ἔσχε τοσαύτας. διώκει δ' ὁ Πεισίστρατος, ὥσπερ εἴρηται, τὰ περὶ τὴν πόλιν μετρίως καὶ μᾶλλον πολιτικῶς ἢ τυραννικῶς. ἐν τε γὰρ τοῖς ἄλλοις φιλόανθρωπος ἦν καὶ πρῶτος καὶ τοῖς ἁμαρτάνουσι συγγνωμονικός, καὶ δὴ καὶ τοῖς ἀπόροις προσδάνειζε χρήματα πρὸς τὰς ἐργασίας, ὥστε διατρέφεσθαι γεωργοῦντας. | τοῦτο δ' ἐποίει δυοῖν χάριν, ἵνα μὴτε ἐν τῷ ἄστυ διατρίβωσιν, ἀλλὰ διεσπαρμένοι κατὰ τὴν χώραν, καὶ ὅπως εὐποροῦντες τῶν μετρίων καὶ πρὸς τοῖς ἰδίοις ὄντες μὴτ' ἐπιθυμῶσι μὴτε σχολάζωσιν ἐπιμελεῖσθαι τῶν κοινῶν. | ἅμα δὲ συνέβαιναν αὐτῷ καὶ τὰς προσόδους γίνεσθαι μείζους ἐξεργαζομένης τῆς χώρας· ἐπράττετο γὰρ ἀπὸ τῶν γιγνομένων δεκάτην. | διὸ καὶ τοὺς κατὰ δῆμους κατεσκεύασε δικαστὰς καὶ αὐτὸς ἐξῆι πολλὰκις εἰς τὴν χώραν ἐπισκοπῶν καὶ διαλύων τοὺς διαφορομένους, ὅπως μὴ καταβαίνοντες εἰς τὸ ἄστυ παραμελῶσι τῶν ἔργων. | τοιαύτης γὰρ τινος ἐξόδου τῷ Πεισιστράτῳ γιγνομένης, συμβῆναι φασὶ τὸ περὶ τὸν ἐν τῷ Ὑμητῷ γεωργοῦντα τὸ κληθὲν ὕστερον χωρίον ἀτελές. ἰδὼν γὰρ τινα παντελῶς πέτρας σκάπτοντα καὶ ἐργαζόμενον, διὰ τὸ θαυμάσαι τὸν παῖδα ἐκέλευσεν ἐρέσθαι, τί γί-

γνεται ἐκ τοῦ χωρίου· ὁ δ' «ὅσα κακὰ καὶ ὀδύνας» ἔφη, καὶ τούτων τῶν κακῶν καὶ τῶν ὀδυνῶν Πεισίστρατον δεῖ λαβεῖν τὴν δεκάτην». ὁ μὲν οὖν ἄνθρωπος ἀπεκρίνατο ἀγνοῶν, ὁ δὲ Πεισίστρατος, ἡσθνεὶς διὰ τὴν παρηγορίαν καὶ τὴν φιλεργίαν, ἀτελῆ πάντων ἐποίησεν αὐτόν. | οὐδὲν δὲ τὸ πλῆθος οὐδ' ἐν τοῖς ἄλλοις παρηνώχλει κατὰ τὴν ἀρχήν, ἀλλ' αἰεὶ παρεσκευάζεν εἰρήνην καὶ ἐτήρει τὴν ἡσυχίαν· διὸ καὶ πολλάκις ἐθρόνουν, ὡς ἡ Πεισιστράτου τυραννὶς ὁ ἐπὶ Κρόνου βίος εἶη· συνέβη γὰρ ὕστερον διαδεξαμένων τῶν υἱέων πολλῶ γενέσθαι τραχυτέραν τὴν ἀρχήν. | μέγιστον δὲ πάντων ἦν τῶν εἰρημένων τὸ δημοτικὸν εἶναι τῷ ἦθει καὶ φιλόανθρωπον. ἐν τε γὰρ τοῖς ἄλλοις ἐβούλετο πάντα διοικεῖν κατὰ τοὺς νόμους, οὐδεμίαν ἑαυτῷ πλεονεξίαν διδούς, καὶ ποτε προσκληθεὶς φόνου δίκην εἰς Ἄρειον πάγον αὐτὸς μὲν ἀπήντησεν ὡς ἀπολογησόμενος, ὁ δὲ προσκαλεσάμενος φοβηθεὶς ἔλιπεν. | διὸ καὶ πολλὸν χρόνον ἔμεινεν ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ ὅτ' ἐκπέσοι, πάλιν ἀνελάμβανε ὁραδίως· ἐβούλοντο γὰρ καὶ τῶν γνωρίμων καὶ τῶν δημοτικῶν οἱ πολλοί. τοὺς μὲν γὰρ ταῖς ὀμιλίαις, τοὺς δὲ ταῖς εἰς τὰ ἴδια βοηθείαις προσήγετο, καὶ πρὸς ἀμφοτέρω ἐπεφύκει καλῶς. | ἦσαν δὲ καὶ τοῖς Ἀθηναίοις οἱ περὶ τῶν τυράνων νόμοι πρῶτοι κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς οἱ τ' ἄλλοι καὶ δὴ καὶ ὁ μάλιστα καθήκων πρὸς τὴν τῆς τυραννίδος κατάστασιν· νόμος γὰρ αὐτοῖς ἦν ὅδε· «θέσμια τάδε Ἀθηναίων κατὰ τὰ πάτρια· ἐάν τινες τυραννεῖν ἐπανιστῶνται ἢ συγκαθιστῆ· τις τυραννίδα, ἄτιμον εἶναι καὶ αὐτὸν καὶ γένος».

17. 1—2 Θάνατος Πεισιστράτου.

17. Πεισίστρατος μὲν οὖν ἐγκατεγήρασε τῇ ἀρχῇ καὶ ἀπέθανε νοσήσας ἐπὶ Φιλόνεω ἄρχοντος, ἀφ' οὗ μὲν κατίστη τὸ πρῶτον τύραννος ἔτη τριάκοντα καὶ τρία βιώσας, ἀδ' ἐν τῇ ἀρχῇ διέμεινεν, ἐνὸς δέοντα εἴκοσι· ἔφευγε γὰρ τὰ

λοιπά. | διὸ καὶ φανερῶς ληροῦσιν οἱ φάσκοντες ἐρώμενον ²
 εἶναι Πεισίστρατον Σόλωνος καὶ στρατηγεῖν ἐν τῷ πρὸς
 Μεγαρέας πόλεμῳ περὶ Σαλαμῖνος· οὐ γὰρ ἐνδέχεται ταῖς
 ἡλικίαις, ἐὰν τις ἀναλογίζηται τὸν ἑκατέρου βίον καὶ ἐφ'
 οὐ ἀπέθανεν ἄρχοντας.

17. 3—19. Οἱ Πεισιστρατίδαι.

17, 3—4 Πεισιστράτου παῖδες.

Τελευτήσαντος δὲ Πεισιστράτου κατεῖχον οἱ υἱεῖς τὴν ³
 ἀρχὴν προάγοντες τὰ πράγματα τὸν αὐτὸν τρόπον ἦσαν δὲ
 δύο μὲν ἐκ τῆς γαμετῆς, Ἰππίας καὶ Ἴππαρχος, δύο δὲ ἐκ
 τῆς Ἀργείας, Ἰοφῶν καὶ Ἠγησίστρατος, ᾧ προσωμόμιον ⁴
 ἦν Θέτταλος. | ἐπέγημε γὰρ Πεισίστρατος ἐξ Ἀργους ἀν-
 δρὸς Ἀργείου θυγατέρα, ᾧ ὄνομ' ἦν Γοργίλος, Τιμώνασ-
 σαν, ἣν πρότερον ἔσχε γυναῖκα Ἀρχίνοσ ὁ Ἀμπρακιώτης
 τῶν Κυψελιδῶν· ὅθεν καὶ ἡ πρὸς τοὺς Ἀργείους ἐνέστη
 φιλία καὶ συνεμαχέσαντο χίλιοι τὴν ἐπὶ Παλληνίδι μάχην
 Ἠγησιστράτου κομίσαντος, γῆμαι δέ φασι τὴν Ἀργεῖαν
 οἱ μὲν ἐκπεσόντα τὸ πρῶτον, οἱ δὲ κατέχοντα τὴν ἀρχήν.

18. Συνομοσία κατὰ τῶν τυράννων, φόνος Ἰππάρχου.

18. Ἦσαν δὲ κύριοι μὲν τῶν πραγμάτων διὰ τὰ ἀξιώ-
 ματα καὶ διὰ τὰς ἡλικίας Ἰππαρχος καὶ Ἰππίας, πρεσβύτε-
 ρος δὲ ὢν ὁ Ἰππίας καὶ τῇ φύσει πολιτικὸς καὶ ἔμφρων
 ἐπεστάται τῆς ἀρχῆς· ὁ δὲ Ἰππαρχος παιδιώδης καὶ ἐρωτι-
 κὸς καὶ φιλόμουσος ἦν (καὶ τοὺς περὶ Ἀνακρέοντα καὶ Σι- ²
 μωνίδην καὶ τοὺς ἄλλους ποιητὰς οὗτος ἦν ὁ μεταπεμπό-
 μενος). Θέτταλος δὲ νεώτερος πολὺ καὶ τῷ βίῳ θρασὺς καὶ
 ὑβριστής, ἀφ' οὗ καὶ συνέβη τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς γενέσθαι
 πάντων τῶν κακῶν. | ἐρασθεῖς γὰρ τοῦ Ἀρμοδίου καὶ δι-
 αμαρτάνων τῆς πρὸς αὐτὸν φιλίας, οὐ κατέσχε τὴν ἀρχήν,
 ἀλλ' ἐν τε τοῖς ἄλλοις ἐνεσημαίνετο πικρῶς καὶ τὸ τελευ-

ταῖον μέλλουσιν αὐτοῦ τὴν ἀδελφὴν κληρονομεῖν Παναθη-
 ναίοις ἐκώλυσεν, λαιδορήσας τι τὸν Ἀρμόδιον ὡς μα-
 3 λακὸν ὄντα, ὅθεν συνέβη παροξυνθέντα τὸν Ἀρμόδιον καὶ
 τὸν Ἀριστογείτονα πράττειν τὴν πρᾶξιν μετεχόντων πολλῶν.
 | ἤδη δὲ παρατηροῦντες ἐν ἀκροπόλει τοῖς Παναθηναίοις
 Ἰππίαν (ἐτύγχανε γὰρ οὗτος μὲν δεχόμενος, ὁ δὲ Ἰππαρ-
 χος ἀποπέμπων τὴν πομπήν), ἰδόντες τινὰ τῶν κοινωνούν-
 των τῆς πράξεως φιλανθρώπως ἐντυγχάνοντα τῷ Ἰππία
 καὶ νομίσαντες μηνύειν, βουλόμενοί τι δρᾶσαι πρὸ τῆς συλ-
 4 λήψεως καταβάντες καὶ προεξαναστάντες τῶν ἄλλων τὸν
 μὲν Ἰππαρχον διακοσμοῦντα τὴν πομπήν παρὰ τὸ Λεω-
 κόρειον ἀπέκτειναν, τὴν δ' ὅλην ἐλυμήναντο πρᾶξιν. | αὐ-
 τῶν δ' ὁ μὲν Ἀρμόδιος εὐθέως ἐτελεύτησεν ὑπὸ τῶν δο-
 ρυφόρων, ὁ δ' Ἀριστογείτων ὕστερον, συλληφθεὶς καὶ πο-
 λὺν χρόνον αἰκισθεὶς, κατηγόρησε δ' ἐν ταῖς ἀνάγκαις πολ-
 λῶν, οἳ καὶ τῇ φύσει τῶν ἐπιφανῶν καὶ φίλοι τοῖς τυράν-
 νοις ἦσαν· οὐ γὰρ ἐδύνατο παραχρῆμα λαβεῖν οὐδὲν ἵχνος
 τῆς πράξεως, ἀλλ' ὁ λεγόμενος λόγος, ὡς ὁ Ἰππίας ἀποστή-
 σας ἀπὸ τῶν ὄπλων τοὺς πομπεύοντας ἐφώρσε τοὺς τὰ
 5 ἐγχειρίδια ἔχοντας οὐκ ἀληθῆς ἐστίν· οὐ γὰρ ἔπεμπον τότε
 μετ' ὄπλων, ἀλλ' ὕστερον τοῦτο κατεσκεύασεν ὁ δῆμος. |
 κατηγόρει δὲ τῶν τοῦ τυράννου φίλων, ὡς μὲν οἱ δημοτι-
 κοὶ φασιν, ἐπίτηδες, ἵνα ἀσεβήσαιεν ἅμα καὶ γένοιτο ἀσθε-
 6 νεῖς ἀνελόντες τοὺς ἀναιτίους καὶ φίλους ἑαυτῶν, ὡς δ'
 ἔνιοι λέγουσιν, οὐχὶ πλαττόμενος, ἀλλὰ τοὺς συνειδότας
 ἐμήνυεν. | καὶ τέλος ὡς οὐκ ἐδύνατο πάντα ποιῶν ἀποθα-
 νεῖν, ἐπαγγειλάμενος ὡς ἄλλους μηνύσαν πολλοὺς καὶ πείσας
 αὐτῷ τὸν Ἰππίαν δοῦναι τὴν δεξιὰν πίστεως χάριν, ὡς ἔλαβεν,
 ὄνειδίσας ὅτι τῷ φονεῖ τᾶδελφοῦ τὴν δεξιὰν δέδωκε, οὕτω
 παρώξυνε τὸν Ἰππίαν, ὥσθ' ὑπὸ τῆς ὀργῆς οὐ κατέσχεν
 ἑαυτόν, ἀλλὰ σπασάμενος τὴν μάχαιραν διέφθειρεν αὐτόν.

19. Κατάλυσις τῆς τυραννίδος.

19. Μετὰ δὲ ταῦτα συνέβαινε πολλῶν τραχυτέραν εἶναι τὴν τυραννίδα· καὶ γὰρ διὰ τὸ τιμωρῶν τὰδελφῶν πολλοὺς ἀνηροκῆναι καὶ ἐκβεβληκῆναι πᾶσιν ἦν ἄπιστος καὶ πικρός. ἔπει δὲ τετάρτῳ μάλιστα μετὰ τὸν Ἰππάρχου θάνατον, ἐπεὶ 2
κακῶς εἶχε τὰ ἐν τῷ ἄστει, τὴν Μουνηχίαν ἐπεχείρησε τειχεΐζειν, ὡς ἐκεῖσε μεθιδρυσόμενος. | ἐν τούτοις δ' ὦν ἐξέπε-
σεν ὑπὸ Κλεομένους τοῦ Λακεδαιμονίων βασιλέως, χρησμῶν γιγνομένων αἰεὶ τοῖς Λάκωσι καταλύειν τὴν τυραννίδα διὰ τοιάνδ' αἰτίαν. | οἱ φυγάδες, ὧν οἱ Ἀλκμεωνίδαι προειστή- 3
κεσαν, αὐτοὶ μὲν δι' αὐτῶν οὐκ ἠδύναντο ποιήσασθαι τὴν κίθροdon, ἀλλ' αἰεὶ προσέπταιον· ἐν τε γὰρ τοῖς ἄλλοις, οἷς ἔπραττον, διεσφάλλοντο καὶ τειχίσαντες ἐν τῇ γῶρᾳ Λειψύδριον τὸ ὑπὲρ Πάρνηθος, εἰς ὃ συνεξηλλθόν τινες τῶν ἐκ τοῦ ἄστεως, ἐξεπολιορκήθησαν ὑπὸ τῶν τυράννων, ὅθεν ὕστερον εἰς ταύτην τὴν συμφορὰν ἦδον ἐν τοῖς σχολίοις

αἰαὶ Λειψύδριον προδωσέταιρον!

οἶους ἄνδρας ἀπώλεσας μάχεσθαι

ἀγαθούς τε καὶ εὐπατρίδας,

οἱ τότε ἔδειξαν οἶων πατέρων ἔσαν!

ἀποτυγχάνοντες οὖν ἐν ἅπασι τοῖς ἄλλοις ἐμισθώσαντο τὸν 4
ἐν Δελφοῖς νεῶν οἰκοδομεῖν, ὅθεν εὐπόρησαν χρημάτων πρὸς τὴν τῶν Λακώνων βοήθειαν· ἡ δὲ Πυθία προσέφερεν αἰεὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις χρηστηριαζομένοις ἐλευθεροῦν τὰς Ἀθήνας, εἰς τοῦθ' ἔως προύτρεψε τοὺς Σπαρτιάτας, καίπερ ὄντων ξένων αὐτοῖς τῶν Πεισιστρατιδῶν· συνεβάλλετο δὲ οὐκ ἐλάττω μοῖραν τῆς ὁρμῆς τοῖς Λάκωσιν ἢ πρὸς τοὺς Ἀργεῖους τοῖς Πεισιστρατίδασι ὑπάρχουσι φίλια. | τὸ μὲν 5
οὖν πρῶτον Ἀγχίμολον ἀπέστειλαν κατὰ θάλατταν ἔχοντα στρατιάν, ἠττηθέντος δ' αὐτοῦ καὶ τελευτήσαντος διὰ τὸ Κινεάν βοηθῆσαι τὸν Θετταλὸν ἔχοντα χιλίους ἵππεῖς προσοργισθέντες τῷ γενομένῳ Κλεομένην ἐξέπεμψαν τὸν βασι-

λέα στόλον ἔχοντα μείζω κατὰ γῆν, ὅς ἐπεὶ τοὺς τῶν Θε-
 ταλῶν ἱππεῖς ἐνίκησε κωλύοντας αὐτὸν εἰς τὴν Ἀπικὴν
 παριέναι, κατακλήσας τὸν Ἰππῖαν εἰς τὸ καλούμενον Πε-
 λαργικὸν τεῖχος ἐπολιόρκει μετὰ τῶν Ἀθηναίων. | προσκα-
 6 θημένου δ' αὐτοῦ συνέπεσεν ὑπεξίοντας ἀλῶναι τοὺς τῶν
 Πεισιστρατιδῶν υἱεῖς· ὧν ληφθέντων ὁμολογίαν ἐπὶ τῇ τῶν
 παίδων σωτηρίᾳ ποιησάμενοι καὶ τὰ ἑαυτῶν ἐν πένθ' ἡμέ-
 ραις ἐκκομισάμενοι παρέδωκαν τὴν ἀκρόπολιν τοῖς Ἀθη-
 ναίοις ἐπὶ Ἀρπακίδου ἄρχοντος, κατασχόντες τὴν τυραννίδα
 μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν ἔτη μάλιστα ἑπτακαίδεκα, τὰ
 δὲ σύμπαντα σὺν οἷς ὁ πατὴρ ἤρξεν ἑνὸς δεῖν πενήκοντα.

20—22. Ἡ πολιτεία Κλεισθένης.

20 Ἐπιγράμματα Κλεισθένης.

20. Καταλυθείσης δὲ τῆς τυραννίδος, ἐστασίαζον πρὸς
 ἀλλήλους Ἰσαγόρας ὁ Τεισάνδρου, φίλος ὧν τῶν τυράν-
 νων, καὶ Κλεισθένης, τοῦ γένους ὧν τῶν Ἀλκμεωνιδῶν. |
 ἠττώμενος δὲ ταῖς ἑταιρείαις ὁ Κλεισθένης προσηγάγετο τὸν
 2 δῆμον ἀποδιδούς τῷ πλήθει τὴν πολιτείαν. | ὁ δὲ Ἰσαγό-
 ρας, ἐπιλειπόμενος τῇ δυνάμει, πάλιν ἐπικαλεσάμενος τὸν
 Κλεομένην ὄντα ἑαυτῷ ξένον, συνέπεισεν ἐλαύνειν τὸ ἄγος
 3 διὰ τὸ τοὺς Ἀλκμεωνίδας δοκεῖν εἶναι τῶν ἐναγῶν. | ὑπεξ-
 ελθόντος δὲ τοῦ Κλεισθένης ἀφικόμενος ὁ Κλεομένης,
 ἠγῆλάτει τῶν Ἀθηναίων ἑπτακοσίας οἰκίας· ταῦτα δὲ δια-
 πραξάμενος τὴν μὲν βουλήν ἐπειρᾶτο καταλύειν, Ἰσαγόραν
 δὲ καὶ τριακοσίους τῶν φίλων μετ' αὐτοῦ κυρίους καθι-
 στάναι τῆς πόλεως. | τῆς δὲ βουλῆς ἀντιστάσης καὶ συνα-
 θροισθέντος τοῦ πλήθους, οἱ μὲν περὶ τὸν Κλεομένην καὶ
 4 Ἰσαγόραν κατέφυγον εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ὁ δὲ δῆμος δύο
 μὲν ἡμέρας προσκαθεζόμενος ἐπολιόρκει, τῇ δὲ τρίτῃ Κλεο-
 μένην μὲν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ πάντας ἀφείσαν ὑποσπόν-
 δους, Κλεισθένην δὲ καὶ τοὺς ἄλλους φυγάδας μετεπέμψαντο,
 4 | κατασχόντες δὲ τοῦ δήμου τὰ πράγματα, Κλεισθένης ἤγε-

μὸν ἦν καὶ τοῦ δήμου προστάτης. αἰτιώτατοι γὰρ σχεδὸν ἐγένοντο τῆς ἐκβολῆς τῶν τυράννων οἱ Ἀλκμεωνίδαι καὶ στασιάζοντες τὰ πολλὰ διετέλεσαν. ἔτι δὲ πρότερον τῶν Ἀλκμεωνιδῶν Κήδων ἐπέθετο τοῖς τυράννοις, διὸ καὶ ἦδον καὶ εἰς τοῦτον ἐν τοῖς σκολοῖς·

ἔγγει καὶ Κήδωνι, διάκονε, μηδ' ἐπιλήθου,
εἰ χρὴ τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν οἴνοχοεῖν.

21. Αἱ μεταρρυθμίσεις Κλεισθέους.

21. Διὰ μὲν οὖν ταύτας τὰς αἰτίας ἐπίστευον ὁ δῆμος τῷ Κλεισθέει· τότε δὲ τοῦ πλήθους προεστηκώς εἶαι τετάρτῳ μετὰ τὴν τῶν τυράννων κατάλυσιν ἐπὶ Ἰσαγόρου ἄρχοντος πρῶτον μὲν συνένειμε πάντας εἰς δέκα φυλάς ἀντὶ τῶν τετάρτων, ἀναμειῖξαι βουλόμενος, ὅπως μετὰσχῶσι πλείους τῆς πολιτείας· ὅθεν ἐλέχθη καὶ τὸ μὴ φυλοκρνεῖν πρὸς τοὺς ἐξετάζειν τὰ γένη βουλομένους. | ἔπειτα τὴν βουλήν πεντακοσίους ἀντὶ τετρακοσίων κατέστησε, πεντήκοντα ἑξ ἐκάστης φυλῆς· τότε δ' ἦσαν ἑκατόν. | διὰ τοῦτο δὲ οὐκ εἰς δώδεκα φυλάς συνέταξεν, ὅπως αὐτῷ μὴ συμβαίη μερίζειν κατὰ τὰς προὔπαρχούσας τριτῶν· ἦσαν γὰρ ἑκ δ' φυλῶν δώδεκα τριτῶν, ὥστ' οὐ συνέπιπτεν ἂν ἀναμίσγεσθαι τὸ πλῆθος. | διένειμε δὲ καὶ τὴν χώραν κατὰ δήμους τριάκοντα μέρη, δέκα μὲν τῶν περὶ τὸ ἄστυ, δέκα δὲ τῆς παραλίας, δέκα δὲ τῆς μεσογείου, καὶ ταύτας ἐπονομάσας τριτῶν ἐκλήρωσε τρεῖς εἰς τὴν φυλὴν ἐκάστην, ὅπως ἐκάστη μετέχῃ πάντων τῶν τόπων. | καὶ δημότας ἐποίησεν ἀλλήλων τοὺς οἰκοῦντας ἐν ἐκάστῳ τῶν δήμων, ἵνα μὴ πατρόθεν προσαγορεύοντες ἐξελέγχῳσι τοὺς νεοπολίτας, ἀλλὰ τῶν δήμων ἀναγορεύουσιν· ὅθεν καὶ καλοῦσιν Ἀθηναῖοι σφῶς αὐτοὺς τῶν δήμων. | κατέστησε δὲ καὶ δημάρχους τὴν αὐτὴν ἔχοντας ἐπιμέλειαν τοῖς πρότερον ναυκράροις· καὶ γὰρ τοὺς

δήμους ἀντὶ τῶν ναυκραριῶν ἐποίησεν. | προσηγόρευσε δὲ τῶν δήμων τοὺς μὲν ἀπὸ τῶν τόπων, τοὺς δὲ ἀπὸ τῶν κτισάντων· οὐ γὰρ ἅπαντες ὑπῆρχον ἔτι τοῖς τόποις. | τὰ δὲ γένη καὶ τὰς φρατρίδας καὶ τὰς ἱερωσύνας εἶασεν ἔχειν ἐκάστους κατὰ τὰ πάτρια. ταῖς δὲ φυλαῖς ἐποίησεν ἐπωνύμους ἐκ τῶν προκριθέντων ἑκατὸν ἀρχηγετῶν οὓς ἀνεῖλεν ἡ Πυθία δέκα.

22. Ὀστρακισμός· ναυπήγησις στόλου.

22 Τούτων δὲ γενομένων δημοτικωτέρα πολλὴ τῆς Σόλωνος ἐγένετο ἡ πολιτεία· καὶ γὰρ συνέβη τοὺς μὲν Σόλωνος νόμους ἀφανίσαι τὴν τυραννίδα διὰ τὸ μὴ χρῆσθαι, καινοὺς δ' ἄλλους θεῖναι τὸν Κλεισθένη στοχαζόμενον τοῦ πλήθους, ἐν οἷς ἐτέθη καὶ ὁ περὶ τοῦ ὄστρακισμοῦ νόμος.

2 | πρῶτον μὲν οὖν ἔτει πέμπτῳ μετὰ ταύτην τὴν κατάστασιν ἐφ' Ἐρμοκρέοντος ἄρχοντος τῇ βουλῇ τοῖς πεντακσίσι τοὺς ὄρκον ἐποίησαν, ὃν ἔτι καὶ νῦν ὀμνύουσιν. | ἔπειτα τοὺς στρατηγούς ἠροῦντο κατὰ φυλάς, ἐξ ἐκάστης φυλῆς ἓνα, τῆς δὲ ἀπάσης στρατιᾶς ἡγεμῶν ἦν ὁ πολέμαρχος.

3 ἔτει δὲ μετὰ ταῦτα δωδεκάτῳ νικήσαντες τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην ἐπὶ Φαινίππου ἄρχοντος, διαλιπόντες ἔτη δύο μετὰ τὴν νίκην, θαρροῦντος ἤδη τοῦ δήμου, τότε πρῶτον ἐχρήσαντο τῷ νόμῳ τῷ περὶ τὸν ὄστρακισμόν, ὃς ἐτέθη διὰ τὴν ὑπόψιαν τῶν ἐν ταῖς δυνάμεσιν, ὅτι Πεισίστρατος

4 δημαγωγὸς καὶ στρατηγὸς ὢν τύραννος κατέστη. καὶ πρῶτος ὄστρακίσθη τῶν ἐκείνου συγγενῶν Ἰππαρχος Χάρμου Κόλλυτεύς, δι' ὃν καὶ μάλιστα τὸν νόμον ἔθηκεν ὁ Κλεισθένης ἐξελάσαι βουλόμενος αὐτόν· οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι τοὺς τῶν τυράννων φίλους, ὅσοι μὴ συνεξαμαρτάνοιεν ἐν ταῖς ταραχαῖς, εἶων οἰκεῖν τὴν πόλιν χρώμενοι τῇ εἰωθῆναι τοῦ δήμου πραότητι· ὢν ἡγεμῶν καὶ προστάτης ἦν Ἰππαρχος.

5 | εὐθύς δὲ τῷ ὑστέρῳ ἔτει ἐπὶ Τελεσίνου ἄρχοντος ἐκνέμευσαν τοὺς ἑννέα ἄρχοντας κατὰ φυλάς ἐκ τῶν προκρι-

θέντων ὑπὸ τῶν δήμων πεντακοσίων τότε μετὰ τὴν τυραν-
 νίδα πρῶτον· οἱ δὲ πρότεροι πάντες ἦσαν αἰρετοί· καὶ
 ὄστρακίσθη Μεγακλῆς Ἰπποκράτους Ἀλωπεκῆθεν. | ἐπὶ 6
 μὲν οὖν ἔτη τρία τοὺς τῶν τυράννων φίλους ὄστράκιζον,
 ὃν χάριν ὁ νόμος ἐτέθη, μετὰ δὲ ταῦτα τῷ τετάρτῳ ἔτει
 καὶ τῶν ἄλλων εἴ τις δοκοίη μείζων εἶναι μεθίσταντο· καὶ
 πρῶτος ὄστρακίσθη τῶν ἄπῳθεν τῆς τυραννίδος Ξάνθιπ-
 πος ὁ Ἀρίφρονος. | ἔτει δὲ τρίτῳ μετὰ ταῦτα Νικοδήμου 7
 ἄρχοντος, ὡς ἐφάνη τὰ μέταλλα τὰ ἐν Μαρωनीα καὶ περιε-
 γένητο τῇ πόλει τάλαντα ἑκατὸν ἐκ τῶν ἔργων, συμβουλευ-
 ὄντων τινῶν τῷ δήμῳ διανείμασθαι τὸ ἀργύριον, Θεμιστο-
 κλῆς ἐκόλυσεν, οὐ λέγων ὅτι χρήσεται τοῖς χρήμασιν, ἀλλὰ
 δανεῖσαι κελεύων τοῖς πλουσιωτάτοις Ἀθηναίων ἑκατὸν
 ἐκάστῳ τάλαντον, εἴτ' ἐὰν μὲν ἀρέσκη τὸ ἀνάλωμα, τῆς
 πόλεως εἶναι τὴν δαπάνην, εἰ δὲ μή, κομίσασθαι τὰ χρή-
 ματα παρὰ τῶν δανεισαμένων. | λαβὼν δ' ἐπὶ τούτοις ἐναυ-
 πηγῆσατο τριῆρεις ἑκατόν, ἐκάστου ναυπηγουμένου τῶν
 ἑκατὸν μίαν, αἷς ἐναυμάχησαν ἐν Σαλαμῖνι πρὸς τοὺς βαρ-
 βάρους. | ὄστρακίσθη δ' ἐν τούτοις τοῖς καιροῖς Ἀριστεί- 8
 δης ὁ Λυσιμάχου. τετάρτῳ δ' ἔτει κατεδέξαντο πάντας
 τοὺς ὄστρακισμένους, ἄρχοντος Ὑψιχίδου, διὰ τὴν Ξερόξου
 στρατείαν· καὶ τὸ λοιπὸν ὥρισαν τοῖς ὄστρακιζομένοις
 ἐκτὸς Γεραιστοῦ καὶ Σκυλλαίου κατοικεῖν ἢ ἀτίμους εἶναι
 καθ' ἅπαξ.

23. Ἱγεμονία τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ἀριστείδης καὶ Θεμιστοκλῆς.

23. Τότε μὲν οὖν μέχρι τούτου προῆλθεν ἡ πόλις ἅμα
 τῇ δημοκρατίᾳ κατὰ μικρὸν ἀύξανόμενη· μετὰ δὲ τὰ Μη-
 δικὰ πάλιν ἴσχυσεν ἡ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλή καὶ διώκει τὴν
 πόλιν, οὐδενὶ δόγματι λαβοῦσα τὴν ἡγεμονίαν, ἀλλὰ διὰ τὸ
 γενέσθαι τῆς περὶ Σαλαμίνα ναυμαχίας αἰτία. τῶν γὰρ στρα-

τηγῶν ἔξαπορησάντων τοῖς πράγμασι καὶ κηρυξάντων σφί-
 ζειν ἕκαστον ἑαυτὸν, πορίσασα δραχμὰς ἕκαστῷ ὀκτώ διέ-
 2 δοκε καὶ ἐνεβίβασεν εἰς τὰς ναῦς. διὰ ταύτην δὴ τὴν αἰτίαν
 παρεχώρουν αὐτῆς τῷ ἀξιώματι. | καὶ ἐπολιτεύθησαν Ἀ-
 θηναῖοι καλῶς καὶ κατὰ τούτους τοὺς καιροὺς· συνέβη γὰρ
 αὐτοῖς κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον τά τε εἰς τὸν πόλεμον ἀσκή-
 σαι καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν εὐδοκιμῆσαι καὶ τὴν τῆς θα-
 λάττης ἡγεμονίαν λαβεῖν ἀκόντων τῶν Λακεδαιμονίων. |
 3 ἦσαν δὲ προστάται τοῦ δήμου κατὰ τούτους τοὺς καιροὺς
 Ἄριστείδης ὁ Λυσιμάχου καὶ Θεμιστοκλῆς ὁ Νεοκλέους, ὁ
 μὲν τὰ πολέμια δοκῶν, ὁ δὲ τὰ πολιτικὰ δεινὸς εἶναι καὶ
 δικαιοσύνη τῶν καθ' ἑαυτὸν διαφέρειν· διὸ καὶ ἐχρῶντο τῷ
 4 μὲν στρατηγῷ, τῷ δὲ συμβούλῳ. | τὴν μὲν οὖν τῶν τειχῶν
 ἀνοικοδόμησιν κοινῇ διόκησαν καίπερ διαφερόμενοι πρὸς
 ἀλλήλους, ἐπὶ δὲ τὴν ἀπόστασιν τὴν τῶν Ἰώνων ἀπὸ τῆς
 τῶν Λακεδαιμονίων συμμαχίας Ἄριστείδης ἦν ὁ προτρέ-
 ψας, τηρήσας τοὺς Λάκωνα; διαβεβλημένους διὰ Πανσα-
 5 νίαν. διὸ καὶ τοὺς φόρους οὗτος ἦν ὁ τάξας ταῖς πόλεσι
 τοὺς πρῶτους ἔτει τρίτῳ μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν
 ἐπὶ Τιμοσθένους ἄρχοντος καὶ τοὺς ὄρκους ὤμοσε τοῖς Ἰω-
 σιν ὥστε τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν εἶναι καὶ φίλον, ἐφ' οἷς καὶ τοὺς
 μύδρους ἐν τῷ πελάγει καθείσαν.

24. Πρόγραμμα Ἄριστείδου.

24. Μετὰ δὲ ταῦτα θαρρούσης ἤδη τῆς πόλεως καὶ ζη-
 μάτων ἠθροισμένων πολλῶν, συνεβούλευσεν ἀντιλαμβάνε-
 σθαι τῆς ἡγεμονίας καὶ καταβάντας ἐκ τῶν ἀγρῶν οἰκεῖν ἐν
 τῷ ἄστει τροφήν γὰρ ἔσεσθαι πᾶσι τοῖς μὲν στρατευομέ-
 νοις, τοῖς δὲ φρουροῦσι, τοῖς δὲ τὰ κοινὰ πράττουσι, εἴθ'
 2 οὕτω κατασχῆσιν τὴν ἡγεμονίαν. | πεισθέντες δὲ ταῦτα
 καὶ λαβόντες τὴν ἀρχὴν τοῖς τε συμμαχοῖς δεσποτικωτέρως
 ἐχρῶντο πλὴν Χίων καὶ Λεσβίων καὶ Σαμίων, τούτους δὲ

φύλακας εἶχον τῆς ἀρχῆς, ἐδῶντες τὰς τε πολιτείας παρ' αὐ-
 τοῖς καὶ ἀρχεῖν ὧν ἔτυχον ἀρχοντες. κατέστησαν δὲ καὶ τοῖς 3
 πολλοῖς εὐπορίαν τροφῆς, ὥσπερ Ἀριστείδης εἰσηγήσατο.
 | συνέβαινε γὰρ ἀπὸ τῶν φόρων καὶ τῶν τελῶν καὶ τῶν
 συμμάχων πλείους ἢ δισμυρίους ἄνδρας τρέφεσθαι· δικα-
 σταὶ μὲν γὰρ ἦσαν ἑξακισχίλιοι, τοξόται δ' ἑξακόσιοι καὶ χί-
 λιοι, καὶ πρὸς τούτοις ἵππεῖς χίλιοι καὶ διακόσιοι, βουλή δὲ
 πεντακόσιοι, καὶ φρουροὶ νεωρίων πεντακόσιοι, καὶ πρὸς
 τούτοις ἐν τῇ πόλει φρουροὶ πενήτηκοντα ἀρχαὶ δ' ἐνδημοὶ
 μὲν εἰς ἑπτακοσίους ἄνδρας, ὑπερόριοι δ' εἰς ἑπτακοσίους·
 πρὸς δὲ τούτοις ἐπεὶ συνεστήσαντο τὸν πόλεμον ὕστερον,
 ὀπλίται μὲν δισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι, νῆες δὲ φρουρίδες
 εἴκοσι, ἄλλαι δὲ νῆες αἰ τοὺς φρουροὺς ἄγουσαι, τοὺς ἀπὸ
 τοῦ κνάμου δισχιλίους ἄνδρας, ἔτι δὲ πρυτανεῖον καὶ ὄρφα-
 νοὶ καὶ δεσμωτῶν φύλακες· ἅπασι γὰρ τούτοις ἀπὸ τῶν
 κοινῶν ἢ διοικήσεις ἦν.

25. Ἐφιάλτης. Κατάλυσις τῆς ἡγεμονίας

τοῦ Ἀ. Πάγου.

25. Ἡ μὲν οὖν τροφή τῷ δήμῳ διὰ τούτων ἐγένετο.
 ἔτη δὲ ἑπτακαίδεκα μάλιστα μετὰ τὰ Μηδικὰ διέμεινεν ἡ
 πολιτεία προεστώτων τῶν Ἀρεοπαγιτῶν, καίπερ ὑποφερο-
 μένη κατὰ μικρόν. | ἀξαναομένου δὲ τοῦ πλήθους, γενόμε-
 νος τοῦ δήμου προστάτης Ἐφιάλτης ὁ Σοφονίδου, δοκῶν
 καὶ ἀδωροδόκητος εἶναι καὶ δίκαιος πρὸς τὴν πολιτείαν,
 ἐπέθετο τῇ βουλῇ, καὶ πρῶτον μὲν ἀνείλε πολλοὺς τῶν Ἀρεο- 2
 παγιτῶν ἀγῶνας ἐπιφέρων περὶ τῶν διωκημένων. ἔπειτα τῆς
 βουλῆς ἐπὶ Κόνωνος ἀρχόντος ἅπαντα περιείλετο τὰ ἐπίθετα,
 δι' ὧν ἦν ἡ τῆς πολιτείας φύλαξις, καὶ τὰ μὲν τοῖς πεντακοσί-
 οῖς, τὰ δὲ τῷ δήμῳ καὶ τοῖς δικαστηροῖς ἀπέδωκεν. | ἔπραξε 3
 δὲ ταῦτα συναιτίου γενομένου Θεμιστοκλέους, ὅς ἦν μὲν
 τῶν Ἀρεοπαγιτῶν, ἐμελλε δὲ κρῖνεσθαι μηδισμοῦ. | βουλό-

μενος δὲ καταλυθῆναι τὴν βουλὴν ὁ Θεμιστοκλῆς πρὸς μὲν τὸν Ἐφιάλτην ἔλεγεν ὅτι συναρπάξειν αὐτὸν ἢ βουλή μέλλει, πρὸς δὲ τοὺς Ἀρεοπαγίτας ὅτι δείξει τινὰς συνισταμένους ἐπὶ καταλύσει τῆς πολιτείας· ἀγαγὼν δὲ τοὺς αἰρεθέντας τῆς βουλῆς οὐ διέτριβεν ὁ Ἐφιάλτης, ἵνα δείξῃ τοὺς ἀθροισζομένους, διελέγετο μετὰ σπουδῆς αὐτοῖς· ὁ δ' Ἐφιάλτης ὡς εἶδεν, καταπλαγεῖς καθίξει μονοχίτων ἐπὶ τὸν βωμόν· θαναμασάντων δὲ πάντων τὸ γεγονός καὶ μετὰ ταῦτα συναθροισθείσης τῆς βουλῆς τῶν πεντακοσίων κατηγόρουν τῶν Ἀρεοπαγιτῶν ὁ τ' Ἐφιάλτης καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς καὶ πάλιν ἐν τῷ δήμῳ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἕως περιείλοντο αὐτῶν τὴν δύναμιν. | καὶ ὁ μὲν Θεμιστοκλῆς... ἀνηρέθη δὲ καὶ ὁ Ἐφιάλτης δολοφονηθεὶς μετ' οὐ πολὺν χρόνον δι' Ἀριστοδίκου τοῦ Ἰαναγραίου.

26. Προϊούσα ἐξάρθρωσις τῆς δημοκρατίας.

26. Ἡ μὲν οὖν τῶν Ἀρεοπαγιτῶν βουλή τοῦτον τὸν τρόπον ἀπεστερήθη τῆς ἐπιμελείας· μετὰ δὲ ταῦτα συνέβαινε ἀνίσθαι μᾶλλον τὴν πολιτείαν διὰ τοὺς προθύμως δημαγωγοῦντας. | κατὰ γὰρ τοὺς καιροὺς τούτους συνέπεσε μηδ' ἡγεμόνα ἔχειν τοὺς ἐπιεικτέρους, ἀλλ' αὐτῶν προεστάναι Κίμωνα τὸν Μιλτιάδου, νεώτερον ὄντα καὶ πρὸς τὴν πόλιν ὀψὲ προσελθόντα, πρὸς δὲ τούτοις ἐφθάρθαι τοὺς πολλοὺς κατὰ πόλεμον· τῆς γὰρ στρατείας γιγνομένης ἐν τοῖς τότε χρόνοις ἐκ καταλόγου καὶ στρατηγῶν ἐφισταμένων ἀπείρων μὲν τοῦ πολεμεῖν, τιμωμένων δὲ διὰ τὰς πατρικὰς δόξας, αἰεὶ συνέβαινε τῶν ἐξιόντων ἀνά δισχίλους ἢ τρισχιλίους ἀπόλλυσθαι, ὥστε ἀναλίσκεσθαι τοὺς ἐπιεικεῖς καὶ τοῦ δήμου καὶ τῶν εὐπόρων. | τὰ μὲν οὖν ἄλλα πάντα διόφκουν οὐχ ὁμοίως καὶ πρότερον τοῖς νόμοις προσέχοντες, τὴν δὲ τῶν ἐννέα ἀρχόντων αἴρεσιν οὐκ ἐκίνουν, ἀλλ' ἔκτοφ ἔτει μετὰ τὸν Ἐφιάλτου θάνατον ἔγνωσαν

καὶ ἐκ ζευγῶν προκρίνεσθαι τοὺς κληρωσομένους τῶν ἐννέα ἀρχόντων, καὶ πρῶτος ἦρξεν ἐξ αὐτῶν Μνησιθείδης, οἱ δὲ πρὸ τούτου πάντες ἐξ ἰσπέων καὶ πεντακοσιομεδίμων ἦσαν, οἱ δὲ ζευγίται τὰς ἐγκυκλίους ἦρχον, εἰ μὴ τι παρῶρατο τῶν ἐν τοῖς νόμοις. | ἔτει δὲ πέμπτῳ μετὰ ταῦτα 3· ἐπὶ Λυσικράτους ἀρχοντος οἱ τριάκοντα δικασταὶ κατέστησαν πάλιν οἱ καλούμενοι κατὰ δῆμους. | καὶ τρίτῳ μετὰ τοῦτον ἐπὶ Ἀντιδότου διὰ τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν, Περικλέους εἰπόντος, ἔγνωσαν μὴ μετέχειν τῆς πόλεως ὅς ἂν μὴ ἐξ ἀμφοῖν ἀστοῖν ἢ γεγονῶς.

27. Περικλῆς.

27. Μετὰ δὲ ταῦτα πρὸς τὸ δημαγωγεῖν ἐλθόντος Περικλέους καὶ πρῶτον εὐδοκμήσαντος, ὅτε κατηγόρησε τὰς εὐθύνας Κίμωνος στρατηγούντος νέος ὢν, δημοτικωτέραν ἔτι συνέβη γενέσθαι τὴν πολιτείαν. | καὶ γὰρ τῶν Ἀρεοπαγιτῶν ἓνια περιείλετο καὶ μάλιστα προύτρειψε τὴν πόλιν ἐπὶ τὴν ναυτικὴν δύναμιν, ἐξ ἧς συνέβη θαρρήσαντας τοὺς πολλοὺς ἄπασαν τὴν πολιτείαν μᾶλλον ἄγειν εἰς αὐτούς. | μετὰ δὲ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν ἐνός δεῖν πεντηχοστῶ 2· ἔτει ἐπὶ Πυθοδώρου ἀρχοντος ὁ πρὸς Πελοποννησίους ἐνέστη πόλεμος, ἐν ᾧ κατακλῆσθεις ὁ δῆμος ἐν τῷ ἄστει καὶ συνειθισθεις ἐν ταῖς στρατείαις μισθοφορεῖν, τὰ μὲν ἐκὼν τὰ δὲ ἄκων προηγεῖτο τὴν πολιτείαν διοικεῖν αὐτός. | ἐποίησε δὲ καὶ μισθοφόρα τὰ δικαστήρια Περικλῆς πρῶτος, ἀντιδημαγωγῶν πρὸς τὴν Κίμωνος εὐπορίαν· ὁ γὰρ Κίμων, ἅτε τυραννικὴν ἔχων οὐσίαν, πρῶτον μὲν τὰς κοινὰς λητουργίας ἐλητούργει λαμπρῶς, ἔπειτα τῶν δημοτῶν ἔτρειψε πολλοὺς· ἔξῃν γὰρ τῷ βουλομένῳ Λακιαδῶν καθ' ἐκάστην τὴν ἡμέραν ἐλθόντι παρ' αὐτὸν ἔχειν τὰ μέτρια· ἔτι δὲ τὰ χωρία πάντα ἀφρακτα ἦν, ὅπως ἐξῆ τῷ βουλομένῳ τῆς ὁπώρας ἀπολαύειν. πρὸς δὲ ταύτην τὴν χορηγίαν ἐπι- 4·

λειπόμενος ὁ Περικλῆς τῇ οὐσίᾳ, συμβουλεύσαντος αὐτῷ
 Δαμωνίδου τοῦ Οἴηθεν (ὃς ἐδόκει τῶν πολλῶν εἰσηγητῆς
 εἶναι τῷ Περικλεῖ· διὸ καὶ ὠστρακισαν αὐτὸν ὕστερον),
 ἐπεὶ τοῖς ἰδίοις ἠτῶτο, διδόναι τοῖς πολλοῖς τὰ αὐτῶν, κα-
 τισκεύασε μισθοφορὰν τοῖς δικασταῖς. | ἀφ' ὧν αἰτιῶνταί
 5 τινες χεῖρους γενέσθαι, κληρουμένων ἐπιμελῶς ἀεὶ μᾶλλον
 τῶν τυχόντων ἢ τῶν ἐπεικῶν ἀνθρώπων. | ἤρξατο δὲ μετὰ
 ταῦτα καὶ τὸ δεκάζειν, πρώτου καταδείξαντος Ἄνυτου μετὰ
 τὴν ἐν Πύλῳ στρατηγίαν· κρινόμενος γὰρ ὑπὸ τινων διὰ
 τὸ ἀποβαλεῖν Πύλον, δεκάσας τὸ δικαστήριον ἀπέφυγεν.

28. Οἱ διάδοχοι τοῦ Περικλέους.

28. Ἔως μὲν οὖν Περικλῆς προειστήκει τοῦ δήμου,
 βελτίω τὰ κατὰ τὴν πολιτείαν ἦν, τελευτήσαντος δὲ τοῦ Περ-
 ρικλέους πολὺ χεῖρω. πρώτον γὰρ τότε προστάτην ἔλαβεν
 ὁ δῆμος οὐκ εὐδοκιμοῦντα παρὰ τοῖς ἐπεικῆσιν. | ἐν δὲ τοῖς
 2 πρότερον χρόνοις ἀεὶ διετέλουν οἱ ἐπεικῆεις δημαγωγοῦντες.
 Ἐξ ἀρχῆς μὲν γὰρ καὶ πρώτος ἐγένετο προστάτης τοῦ δήμου
 Σόλων, δεύτερος δὲ Πεισίστρατος, τῶν εὐγενῶν καὶ γνωρί-
 μων. καταλυθείσης δὲ τῆς τυραννίδος Κλεισθένης, τοῦ γέ-
 νους ὧν τῶν Ἀλκιμεωνιδῶν. καὶ τούτῳ μὲν οὐδεὶς ἦν ἀντι-
 στασιώτης, ὡς ἐξέπεσον οἱ περὶ τὸν Ἰσαγόραν. μετὰ δὲ
 ταῦτα τοῦ μὲν δήμου προειστήκει Ξάνθιππος, τῶν δὲ γνω-
 ρίμων Μιλτιάδης, ἔπειτα Θεμιστοκλῆς καὶ Ἀριστείδης·
 μετὰ δὲ τούτους Ἐφιάλτης μὲν τοῦ δήμου, Κίμων δ' ὁ
 3 Μιλτιάδου τῶν εὐπόρων. εἶτα Περικλῆς μὲν τοῦ δήμου,
 Θεουκυδίδης δὲ τῶν ἐτέρων, κηδεστὴς ὧν Κίμωνος. | Περικ-
 κλέους δὲ τελευτήσαντος, τῶν μὲν ἐπιφανῶν προειστήκει
 Νικίας, ὁ ἐν Σικελίᾳ τελευτήσας, τοῦ δὲ δήμου Κλεῶν ὁ
 Κλειανέτου, ὃς δοκεῖ μάλιστα διαφθεῖραι τὸν δῆμον ταῖς
 ὁρμαῖς καὶ πρώτος ἐπὶ τοῦ βήματος ἀνέκραγε καὶ ἐλοιδορή-
 σατο καὶ περιζωσάμενος ἐδημηγόρησε, τῶν ἄλλων ἐν κόσμῳ

λεγόντων. | εἶτα μετὰ τούτους τῶν μὲν ἑτέρων Θηραμένης
 ὁ Ἄγωνος, τοῦ δὲ δήμου Κλεοφῶν ὁ λυροποιός, ὅς καὶ
 τὴν διωβελίαν ἐπόρισε πρῶτος· καὶ χρόνον μὲν τινα διεδί-
 δοτο, μετὰ δὲ ταῦτα κατέλυσε Καλλικράτης Παιανεύς πρῶ-
 τος ὑποσχόμενος ἐπιθήσειν πρὸς τοῖν δυοῖν ὀβολοῖν ἄλλον
 ὀβολόν. τούτων μὲν οὖν ἀμφοτέρων θάνατον κατέγνωσαν
 ὕστερον· εἴωθε γάρ, κἄν ἐξαπατηθῆ τὸ πλῆθος, ὕστερον
 μισεῖν τοὺς τι προαγαγόντας ποιεῖν αὐτοὺς τῶν μὴ καλῶς
 ἔχόντων. ἀπὸ δὲ Κλεοφῶντος ἤδη διεδέχοντο συνεχῶς τὴν 4
 δημαγωγίαν οἱ μάλιστα βουλόμενοι θρασύνεσθαι καὶ χαρί-
 ζεσθαι τοῖς πολλοῖς, πρὸς τὰ παραυτίκα βλέποντες. | δοκοῦσι 5
 δὲ βέλτιστοι γεγονέναι τῶν Ἀθηνησι πολιτευσαμένων μετὰ
 τοὺς ἀρχαίους Νικίας καὶ Θουκυδίδης καὶ Θηραμένης, καὶ
 περὶ μὲν Νικίου καὶ Θουκυδίδου πάντες σχεδὸν ὁμολογοῦ-
 σιν ἄνδρας γεγονέναι οὐ μόνον καλοὺς κἀγαθοὺς, ἀλλὰ καὶ
 πολιτικούς, καὶ τῇ πόλει πάση πατρικῶς χρομένους, περὶ
 δὲ Θηραμένους, διὰ τὸ συμβῆναι κατ' αὐτὸν ταραχάδεις
 τὰς πολιτείας, ἀμφισβήτησις τῆς κρίσεώς ἐστι· δοκεῖ μέντοι
 τοῖς μὴ παρέργωγος ἀποφαινομένοις οὐχ ὅσπερ αὐτὸν δια-
 βάλλουσι πάσας τὰς πολιτείας καταλύειν, ἀλλὰ πάσας προά-
 γειν ἕως μηδὲν παρανομοῖεν ὡς δυνάμενος πολιτεῦσθαι
 κατὰ πάσας, ὅπερ ἐστὶν ἀγαθοῦ πολίτου ἔργον, παρανομοῦ-
 σαις δὲ οὐ συγχωρῶν, ἀλλ' ἀπεχθανόμενος.

29. Ἡ πολιτεία τῶν τετρακοσίων. — 32. 3 Προ- τάσεις περὶ εἰρήνης.

29. Ἔως μὲν οὖν ἰσόρροπα τὰ πράγματα κατὰ τὸν πό-
 λεμον ἦν, διεφύλαττον τὴν δημοκρατίαν, ἐπεὶ δὲ μετὰ τὴν
 ἐν Σικελίᾳ γενομένην συμφορὰν ἰσχυρότερα τὰ τῶν Λακε-
 δαιμονίων ἐγένετο διὰ τὴν πρὸς βασιλέα συμμαχίαν, ἠναγ-
 κάσθησαν κινήσαντες τὴν δημοκρατίαν καταστῆσαι τὴν ἐπι

τῶν τετρακοσίων πολιτείαν, εἰπόντος τὸν μὲν πρὸ τοῦ ψηφίσματος λόγον Μηλοβίου, τὴν δὲ γνώμην γραψάντος Πυθοδώρου τοῦ Ἀναφλυστίου, μάλιστα δὲ συμπαισθέντων τῶν πολλῶν διὰ τὸ νομίζειν βασιλέα μᾶλλον ἑαυτοῖς συμπολεμήσειν, ἐὰν δι' ὀλίγων ποιήσωνται τὴν πολιτείαν.

(Κατὰ τὴν πολιτείαν τῶν 400 πᾶσαι αἱ δημοκρατικαὶ ἀρχαὶ κατελύθησαν καὶ ἀντ' αὐτῶν ἐξελέχθησαν ὁ πρόεδρος, οἵτινες μετὰ τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐκλεχθέντων ἑτέρων 95 ἐξέλεξαν ἑτέρους τρεῖς ἑκαστος. Οὕτω κατηρτίσθη βουλὴ τῶν 400 (ὀλιγαρχικῶν), ἣτις ἀνέλαβεν αὐτοκράτωρ πᾶσαν τὴν διοίκησιν τῆς χώρας, ἔχουσα τὸ δικαίωμα νὰ συγκαλῆ, ὅποταν θέλῃ, τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου, ἀποτελουμένην εἰς τὸ ἐξῆς ἐκ πεντακισχιλίων πολιτῶν ἐκ τῶν εὐπορωτέρων. Πᾶσα περιττὴ δαπάνη κατηργήθη, πρὸς δὲ καὶ οἱ μισθοὶ τῶν πολιτῶν πλὴν τοῦ στρατιωτικοῦ.)

32. 3 Καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους πρεσβευσάμενοι κατελύοντο τὸν πόλεμον ἐφ' οἷς ἐκάτεροι τυγχάνουσιν ἔχοντες οὐχ ὑπακούοντων δ' ἐκείνων, εἰ μὴ καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς θαλάττης ἀφήσουσιν, οὕτως ἀπέστησαν.

33. Κατάλυσις τῶν 400. Οἱ πεντακισχίλιοι.

33. Μῆνας μὲν οὖν τέτταρας διέμεινεν ἡ τῶν τετρακοσίων πολιτεία, καὶ ἤρξεν ἐξ αὐτῶν Μνησίλοχος δῆμιον ἐπὶ Θεοπόμπου ἀρχόντος, ὃς ἤρξε τοὺς ἐπιλοίπους δέκα μῆνας. ἠττηθέντες δὲ τῇ περὶ Ἐρέτριαν ναυμαχίᾳ καὶ τῆς Εὐβοίας ἀποστάσης ὅλης πλὴν Ὀρεοῦ, χαλεπῶς ἐνεγκόντες ἐπὶ τῇ συμφορᾷ μάλιστα τῶν προγεγενημένων (πλείω γὰρ ἐκ τῆς Εὐβοίας ἢ τῆς Ἀττικῆς ἐτύγχανον ὠφελούμενοι), κατέλυσαν τοὺς τετρακοσίους καὶ τὰ πράγματα παρέδωκαν τοῖς πεντακισχιλίοις τοῖς ἐκ τῶν ὀπλων, ψηφισάμενοι μηδεμίαν ἀρχὴν εἶναι μισθοφόρον. | αἰτιώτατοι δ' ἐγένοντο τῆς καταλύσεως Ἀριστοκράτης καὶ Θηραμένης, οὐ συναρεσκόμενοι τοῖς ὑπὸ τῶν τετρακοσίων γιγνομένοις πάντα γὰρ δι' αὐτῶν ἔπραττον, οὐδὲν ἐπαναφέροντες τοῖς πεντακισχιλίοις.

δοκοῦσι δὲ καλῶς πολιτευθῆναι κατὰ τούτους τοὺς καιροὺς, πολέμου τε καθεστῶτος καὶ ἐκ τῶν ὀπλῶν τῆς πολιτείας οὔσης.

34. Ἀργινοῦσαι καὶ Αἰγὸς ποταμοί. Κατάστασις τῆς ὀλιγαρχίας.

34. Τούτους μὲν οὖν ἀφείλετο τὴν πολιτείαν ὁ δῆμος διὰ τάχους. ἔπει δ' ἔκτω μετὰ τὴν τῶν τετρακοσίων κατάλυσιν, ἐπὶ Καλλίου τοῦ Ἀγγελῆθεν ἄρχοντος, γενομένης τῆς ἐν Ἀργινοῦσαις ναυμαχίας, πρῶτον μὲν τοὺς δέκα στρατηγούς τοὺς τῇ ναυμαχίᾳ νικῶντας συνέβη κριθῆναι μὴ χειροτονία πάντας, τοὺς μὲν οὐδὲ συνναυμαχήσαντας, τοὺς δ' ἐπ' ἀλλοτρίας νεὸς σωθέντας, ἔξαπατηθέντος τοῦ δήμου διὰ τοὺς παροργίσαντας. | ἔπειτα βουλομένων Λακεδαιμονίων ἐκ Λεκελείας ἀπιέναι καὶ ἐφ' οἷς ἔχουσιν ἐκάτεροι εἰρήνην ἄγειν, ἔνιοι μὲν ἐσπούδαζον, τὸ δὲ πλῆθος οὐχ ὑπῆκουσεν, ἔξαπατηθέντες ὑπὸ Κλεοφῶντος, ὃς ἐκόλυσε γενέσθαι τὴν εἰρήνην, ἐλθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν μεθύων καὶ θώρακα ἐνδεδυκώς, οὐ φάσκων ἐπιτρέψειν, ἐὰν μὴ πάσας ἀφιῶσι Λακεδαιμόνιοι τὰς πόλεις. | οὐ χρησάμενοι δὲ τότε καλῶς τοῖς 2
πράγμασι, μετ' οὐ πολὺν χρόνον ἔγνωσαν τὴν ἁμαρτίαν τῷ γὰρ ὕστερον ἔπει ἐπ' Ἀλεξίου ἄρχοντος ἠτύχησαν τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ναυμαχίαν, ἐξ ἧς συνέβη κύριον γενόμενον τῆς πόλεως Λύσανδρον καταστῆσαι τοὺς τριάκοντα τρόπῳ τοιῷδε. | τῆς εἰρήνης γενομένης αὐτοῖς ἐφ' ᾧ τε πολιτεύσονται τὴν πάτριον πολιτείαν, οἱ μὲν δημοτικοὶ διασφύζουσι 3
ἐπειρῶντο τὸν δῆμον, τῶν δὲ γνωρίμων οἱ μὲν ἐν ταῖς ἐταιρείαις ὄντες καὶ τῶν φυγάδων οἱ μετὰ τὴν εἰρήνην κατελθόντες ὀλιγαρχίας ἐπεθύμουν, οἱ δ' ἐν ἐταιρεία μὲν οὐδεμιᾷ συγκαθεστῶτες, ἄλλως δὲ δοκοῦντες οὐδενὸς ἐπιλείπεσθαι τῶν πολιτῶν, τὴν πάτριον πολιτείαν ἐζήτουν· ὧν ἦν μὲν καὶ Ἀρχίνος καὶ Ἄνυτος καὶ Κλειτοφῶν καὶ Φορμί-
Δ. Ν. Γουδῆ Πολιτεία Ἀθηναίων. *Εκδ. Η'

σιος καὶ ἕτεροι πολλοί, προειστήκει δὲ μάλιστα Θηραμένης.
 | Λυσάνδρου δὲ προσθεμένου τοῖς ὀλιγαρχικοῖς, καταπλα-
 γεῖς ὁ δῆμος ἠναγκάσθη χειροτονεῖν τὴν ὀλιγαρχίαν, ἔγραψε
 δὲ τὸ ψήφισμα Δρακοντίδης Ἀφιδναῖος.

35-38. Οἱ τριάκοντα.

35. Διοίκησις τῶν τριάκοντα.

35. Οἱ μὲν οὖν τριάκοντα τοῦτον τὸν τρόπον κατέστη-
 σαν ἐπὶ Πυθοδώρου ἄρχοντος. γενόμενοι δὲ κύριοι τῆς
 πόλεως τὰ μὲν ἄλλα τὰ δόξαντα περὶ τῆς πολιτείας παρεώ-
 ρων, πεντακοσίους δὲ βουλευτὰς καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς κατα-
 στήσαντες ἐκ προκρίτων ἐκ τῶν χιλίων καὶ προσελόμε-
 νοι σφίσιν αὐτοῖς τοῦ Πειραιέως ἄρχοντας δέκα καὶ τοῦ
 δεσποτηρίου φύλακας ἔνδεκα καὶ μαστιγοφόρους τριακο-
 2 σίους ὑπηρέτας, κατεῖχον τὴν πόλιν δι' ἑαυτῶν. | τὸ μὲν οὖν
 πρῶτον μέτριοι τοῖς πολίταις ἦσαν καὶ προσεποιοῦντο διώ-
 κειν τὴν πάτριον πολιτείαν, καὶ τοὺς τ' Ἐφιάλτου καὶ Ἀρ-
 χεστράτου νόμους τοὺς περὶ Ἀρεοπαγιτῶν καθεῖλον ἐξ
 Ἀρείου πάγου καὶ τῶν Σόλωνος θεσμῶν ὅσοι διαμφισβητή-
 σεις εἶχον καὶ τὸ κύριος, ὃ ἦν ἐν τοῖς δικασταῖς, κατέλυσαν
 ὡς ἐπανορθοῦντες καὶ ποιοῦντες ἀναμφισβήτητον τὴν πο-
 λιτείαν, οἷον περὶ τοῦ δοῦναι τὰ ἑαυτοῦ ᾧ ἂν ἐθέλῃ κύριον
 ποιήσαντες καθάπαξ (τὰς δὲ προσούσας δυσκολίας «ἐὰν μὴ
 μανιῶν ἢ γήρως ἔνεκα ἢ γυναικὶ πειθόμενος» ἀφεῖλον,
 ὅπως μὴ ἢ τοῖς συκοφάνταις ἔφοδος)· ὁμοίως δὲ τοῦτ' ἔ-
 3 δρων καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. | κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν ταῦτ' ἐποί-
 ουν καὶ τοὺς συκοφάντας καὶ τοὺς τῷ δήμῳ πρὸς χάριν
 ὀμιλοῦντας παρὰ τὸ βέλτιστον καὶ κακοπράγμονας ὄντας
 καὶ πονηροὺς ἀνήρουν, ἐφ' οἷς ἔχαιρον ἢ πόλις γιγνομένοις,
 4 ἠγούμενοι τοῦ βελτίστου χάριν ποιεῖν αὐτούς. | ἐπεὶ δὲ τὴν
 πόλιν ἐγκρατέστερον ἔσχον, οὐδενὸς ἀπείχοντο τῶν πολι-
 τῶν, ἀλλ' ἀπέκτεινον τοὺς καὶ ταῖς ἐξουσίαις καὶ τῷ γένει

καὶ τοῖς ἀξιώμασι προέχοντας, ὑπεξαίρουμένοι τε τὸν φόβον καὶ βουλόμενοι τὰς οὐσίας διαρπάξαι, καὶ χρόνου διαπεσόντας βραχέως οὐκ ἐλάττους ἀγηρήκεσαν ἢ χιλίους πεντακοσίους.

36. Ἀνικολίτευσις Θηραμένων.

36. Οὕτω δὲ τῆς πόλεως ὑποφερομένης, Θηραμένης ἀγανακτῶν ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις, τῆς μὲν ἀσελγείας αὐτοῖς παρήνει παύσασθαι, μεταδοῦναι δὲ τῶν πραγμάτων τοῖς βελτίστοις. | οἱ δὲ πρῶτον ἐναντιωθέντες, ἐπεὶ διεσπάρησαν οἱ λόγοι πρὸς τὸ πλῆθος καὶ πρὸς τὸν Θηραμένην οἰκείως εἶχον οἱ πολλοί, φοβηθέντες μὴ προστάτης γενόμενος τοῦ δήμου καταλύσῃ τὴν δυναστείαν καταλέγουσι τῶν πολιτῶν τρισχιλίους ὡς μεταδώσοντες τῆς πολιτείας. | Θηραμένης δὲ 2
 πάλιν ἐπιτιμᾷ καὶ τούτοις, πρῶτον μὲν ὅτι βουλόμενοι μεταδοῦναι τοῖς ἐπεικέσι τρισχιλίους μόνοις μεταδιδόασι, ὡς ἐν τούτῳ τῷ πλήθει τῆς ἀρετῆς ὠρισμένης, ἔπειθ' ὅτι δύο τὰ ἐναντιώτατα ποιούσιν, βίαιόν τε τὴν ἀρχὴν καὶ τῶν ἀρχομένων ἥττω κατασκευάζοντες. | οἱ δὲ τούτων μὲν ὀλιγόρησαν, τὸν δὲ κατάλογον τῶν τρισχιλίων πολὺν μὲν χρόνον ὑπερεβάλλοντο καὶ παρ' αὐτοῖς ἐφύλαττον τοὺς ἐγνωσμένους, ὅτε δὲ καὶ δόξειεν αὐτοῖς ἐκφέρειν, τοὺς μὲν ἐξήλειπον τῶν ἐγγεγραμμένων, τοὺς δὲ ἀντενέγραφον τῶν ἔξωθεν.

37. Θάνατος Θηραμένων.

37. Ἦδη δὲ τοῦ χειμῶνος ἐνεσιῶτος, καταλαβόντος Θρασυβούλου μετὰ τῶν φυγάδων Φυλῆν καὶ κατὰ τὴν στρατείαν, ἦν ἐξήγαγον οἱ τριάκοντα, κακῶς ἀποχωρήσαντες, ἔγνωσαν τῶν μὲν ἄλλων τὰ ὅπλα παρελέσθαι, Θηραμένην δὲ διαφθεῖραι τόνδε τὸν τρόπον. | νόμους εἰσήνεγκαν εἰς τὴν βουλὴν δύο κελεύοντες ἐπιχειροτονεῖν, ὧν ὁ μὲν εἰς αὐτοκράτορας ἐποίει τοὺς τριάκοντα τῶν πολιτῶν ἀποκτεῖναι τοὺς μὴ τοῦ καταλόγου μετέχοντας τῶν τρισχιλίων, ὁ δ'

ἕτερος ἐκόλυε κοινωνεῖν τῆς παροῦσης πολιτείας ὅσοι τυγχάνουσιν ἢ τὸ ἐν Ἡετιωνείᾳ τεῖχος κατασκάψαντες ἢ τοῖς τετρακοσίοις ἐναντίον τι πράξαντες τοῖς κατασκευάσει τὴν προτέραν ὀλιγαρχίαν. ὃν ἐτύγγανεν ἀμφοτέρων κεκοινωνηκὼς ὁ Θηραμένης, ὥστε συνέβαινε ἐπικυρωθέντων τῶν νόμων ἔξω τε γενέσθαι τῆς πολιτείας αὐτὸν καὶ τοὺς τριάκοντα κυρίους εἶναι θανατοῦντας. | ἀναιρεθέντος δὲ Θηραμένου, τὰ τε ὄπλα παρείλοντο πάντων πλὴν τῶν τρισχιλίων καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις πολὺ πρὸς ὁμότητα καὶ πονηρίαν ἐπέδωσαν. πρέσβεις δὲ πέμψαντες εἰς Λακεδαίμονα τοῦ τε Θηραμένου κατηγοροῦν καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς ἤξιουν ὃν ἀκούσαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι Καλλίβιον ἀπέστειλαν ἀριστήν καὶ στρατιώτα ὡς ἑπτακοσίους, οἱ τὴν ἀρόπολιν ἐλθόντες ἐφρούρου

38. 1 Κατάλυσις τῶν 30.

38. 1-4 Κατάστασις καὶ διοίκησις τῶν 10. Κατάλυσις τῆς ὀλιγαρχίας καὶ ἀποκατάστασις τῆς δημοκρατίας.

38. Μετὰ δὲ ταῦτα καταλαμβάνοντων τῶν ἀπὸ Φυλῆς τὴν Μουνησίαν καὶ νικησάντων μάχῃ τοὺς μετὰ τῶν τριάκοντα βοηθήσαντας, ἐπαναχωρήσαντες μετὰ τὸν κίνδυνον οἱ ἐκ τοῦ ἄστεως καὶ συναθροισθέντες εἰς τὴν ἀγορὰν τῇ ὑστεραίᾳ τοὺς μὲν τριάκοντα κατέλυσαν, αἰροῦνται δὲ δέκα τῶν πολιτῶν αὐτοκράτορας ἐπὶ τὴν τοῦ πολέμου κατάλυσιν. | οἱ δὲ παραλαβόντες τὴν ἀρχήν, ἐφ' οἷς μὲν ἠρέθησαν οὐκ ἔπρατον. ἔπεμπον δ' εἰς Λακεδαίμονα βοήθειαν μεταπεμπόμενοι καὶ χρήματα δανειζόμενοι. | χαλεπῶς δὲ φερόντων ἐπὶ τούτοις τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ, φοβούμενοι μὴ καταλυθῶσι τῆς ἀρχῆς καὶ βουλόμενοι καταπληῖσαι τοὺς ἄλλους, ὅπερ ἐγένετο, συλλαβόντες Δημάρετον, οὐδενὸς ὄντα δεύτερον τῶν πολιτῶν, ἀπέκτειναν καὶ τὰ πράγματα βεβαίως εἶχον, συναγωνι-

ζομένου Καλλιβίου τε καὶ τῶν Πελοποννησίων τῶν παρόντων καὶ πρὸς τούτοις ἐνίων τῶν ἐν τοῖς ἱππεύσι· τούτων γάρ τινες μάλιστα τῶν πολιτῶν ἐσπούδαζον μὴ κατελθεῖν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς. | ὡς δ' οἱ τὸν Πειραιέα καὶ τὴν Μουνιχίαν ἔχοντες, ἀποστάντος ἅπαντος τοῦ δήμου πρὸς αὐτούς, ἐπεκράτουν τῷ πολέμῳ, τότε καταλύσαντες τοὺς δέκα τοὺς πρῶτους αἰρεθέντας, ἄλλους εἴλοντο δέκα τοὺς βελτίστους εἶναι δοκούντας, ἐφ' ὧν συνέβη καὶ τὰς διαλύσεις γενέσθαι καὶ κατελθεῖν τὸν δῆμον, συναγωνιζομένων καὶ προθυμωμένων τούτων. προειστήκεσαν δ' αὐτῶν μάλιστα Ῥίνων τε ὁ Παιανιεύς καὶ Φάυλλος ὁ Ἀχεροδούσιος· οὗτοι γὰρ πρὶν τε Πausανίαν ἀφικέσθαι διεπέμποντο πρὸς τοὺς ἐν Πειραιεῖ καὶ ἀφικομένου συνεσπούδασαν τὴν κάθοδον. ἐπὶ πέρας γὰρ ἤγαγε τὴν εἰρήνην καὶ τὰς διαλύσεις Πausανίας ὁ Λακεδαιμονίων βασιλεὺς μετὰ τῶν δέκα διαλλακτῶν τῶν ὕστερον ἀφικομένων ἐκ Λακεδαίμονος, οὓς αὐτὸς ἐσπούδασεν ἔλθεῖν. | οἱ δὲ περὶ τὸν Ῥίνωνα διὰ τε τὴν εὐνοίαν τὴν εἰς τὸν δῆμον ἐπηνέθησαν καὶ λαβόντες τὴν ἐπιμέλειαν ἐν ὀλιγορχίᾳ τὰς εὐθύνας ἔδοσαν ἐν δημοκρατίᾳ καὶ οὐδεὶς οὐδὲν ἐνεκάλεσεν αὐτοῖς οὔτε τῶν ἐν ἄστει μεινόντων οὔτε τῶν ἐκ Πειραιεῶς κατελθόντων, ἀλλὰ διὰ ταῦτα καὶ στρατηγὸς εὐθύς ἤρέθη Ῥίνων.

39. Αἱ Διαλύσεις.

39. Ἐγένοντο δ' αἱ διαλύσεις ἐπ' Εὐκλείδου ἀρχοντος κατὰ τὰς συνθήκας τὰςδε. τοὺς βουλομένους Ἀθηναίων τῶν ἐν ἄστει μεινόντων ἐξοικεῖν ἔχειν Ἐλευσίνα ἐπιτίμους ὄντας καὶ κυρίους καὶ αὐτοκράτορας ἑαυτῶν καὶ τὰ αὐτῶν καρπουμένους, τὸ δ' ἱερόν εἶναι κοινὸν ἀμφοτέρων, ἐπιμελεῖσθαι δὲ Κήρυκας καὶ Εὐμολπίδας κατὰ τὰ πάτρια, μὴ ἐξεῖναι δὲ μήτε τοῖς Ἐλευσινόθεν εἰς τὸ ἄστυ μήτε τοῖς ἐκ τοῦ ἄστεως Ἐλευσινάδ' εἰσιέναι πλὴν μυστηρίοις ἐκατέ-

3 ρους· συντελεῖν δὲ ἀπὸ τῶν προσιόντων εἰς τὸ συμμαχικὸν
 καθάπερ τοὺς ἄλλους Ἀθηναίους. | ἐὰν δέ τινες τῶν ἀπιόν-
 4 των οἰκίαν λαμβάνωσιν Ἐλευσίनि, συμπεῖθειν τὸν κεκτη-
 μένον· ἐὰν δὲ μὴ συμβαίνωσιν ἀλλήλοις, τιμητὰς ἐλέσθαι
 5 τρεῖς ἐκάτερον, καὶ ἦντιν' ἂν οὗτοι τάξωσι τιμὴν λαμβά-
 νειν. Ἐλευσινίων δὲ συνοικεῖν οὓς ἂν οὗτοι βούλωνται. |
 τὴν δ' ἀπογραφὴν εἶναι τοῖς βουλομένοις ἐξοικεῖν τοῖς μὲν
 ἐπιδημοῦσιν ἀφ' ἧς ἂν ὁμόσωσι τοὺς ὄρκους δέκα ἡμερῶν,
 6 τὴν δ' ἐξοίκησιν εἴκοσι, τοῖς δὲ ἀποδημοῦσιν ἐπειδὴν ἐπι-
 δημήσωσι κατὰ ταῦτά. | μὴ ἐξεῖναι δὲ ἄρχειν μηδεμίαν
 ἀρχὴν τῶν ἐν τῷ ἄστει τὸν Ἐλευσίनि κατοικοῦντα πρὶν ἂν
 ἀπογράψῃται πάλιν ἐν τῷ ἄστει κατοικεῖν. τὰς δὲ δίκας τοῦ
 φόνου εἶναι κατὰ τὰ πάτρια, εἴ τις τινὰ αὐτόχειρ ἀπέκτεινεν
 ἢ ἔτρωσεν. | τῶν δὲ παρεληλυθότων μηδενὶ πρὸς μηδένα
 6 μνησικακεῖν ἐξεῖναι, πλὴν πρὸς τοὺς τριάκοντα καὶ τοὺς
 δέκα καὶ τοὺς ἑνδεκα καὶ τοὺς τοῦ Πειραιέως ἄρχοντας,
 μηδὲ πρὸς τούτους, ἐὰν διδῶσιν εὐθύνας. εὐθύνας δὲ δοῦναι
 τοὺς μὲν ἐν Πειραιεῖ ἄρχοντας ἐν τοῖς ἐν Πειραιεῖ, τοὺς
 δ' ἐν τῷ ἄστει ἐν τοῖς τὰ τιμήματα παρεχομένοις· εἰθ' οὐ-
 τως ἐξοικεῖν τοὺς ἐθέλοντας. | τὰ δὲ χρήματα, ἃ ἐδανείσαντο
 εἰς τὸν πόλεμον, ἐκατέρους ἀποδοῦναι χωρὶς.

40. Ἐφαρμογὴ τῶν διαλύσεων.

40. Γενομένων δὲ τοιούτων τῶν διαλύσεων καὶ φοβου-
 μένων ὅσοι μετὰ τῶν τριάκοντα συνεπολέμησαν, καὶ πολ-
 λῶν μὲν ἐπινοούντων ἐξοικεῖν, ἀναβαλλομένων δὲ τὴν ἀπο-
 γραφὴν εἰς τὰς ἐσχάτας ἡμέρας, ὅπερ εἰθῆσιν ποιεῖν ἅπαν-
 τες, Ἀρχίνος συνιδὼν τὸ πλῆθος καὶ βουλόμενος κατασχεῖν
 αὐτοὺς ὑφείλε τὰς ὑπολοίπους ἡμέρας τῆς ἀπογραφῆς, ὥστε
 2 συναναγκασθῆναι μένειν πολλοὺς ἄκοντας ἕως ἐθάρρησαν.
 καὶ δοκεῖ τοῦτό τε πολιτεύσασθαι καλῶς Ἀρχίνος καὶ μετὰ
 ταῦτα γραψόμενος τὸ ψήφισμα τὸ Θρασυβούλου παρανό-

μων, ἐν ᾧ μετεδίδου τῆς πολιτείας πᾶσι τοῖς ἐκ Πειραιέως συγκατελθοῦσιν, ὧν ἔνιοι φανερώς ἦσαν δούλοι, καὶ τρίτον, ἐπεὶ τις ἤρξατο τῶν κατεληλυθότων μνησικακεῖν, ἀπαγαγὼν τοῦτον ἐπὶ τὴν βουλὴν καὶ πείσας ἄκριτον ἀποκτεῖναι, λέγων ὅτι νῦν δεῖξουσιν, εἰ βούλονται τὴν δημοκρατίαν σφῆξιν καὶ τοῖς ὄρκοις ἐμμένειν· ἀφέντας μὲν γὰρ τοῦτον προτρέψειν καὶ τοὺς ἄλλους, ἐὰν δ' ἀνέλωσιν, παράδειγμα ποιήσειν ἅπασιν. ὅπερ καὶ συνέπεσεν· ἀποθανόντος γὰρ οὐδεὶς πώποτε ὑστερον ἐμνησικάκησεν, ἀλλὰ δοκοῦσι κάλλιστα δὴ καὶ πολιτικώτατα ἀπάντων καὶ ἰδίᾳ καὶ κοινῇ χρῆσθαι ταῖς προγεγενημέναις συμφοραῖς. | οὐ γὰρ μόνον 3 τὰς περὶ τῶν προτέρων αἰτίας ἐξήλειψαν, ἀλλὰ καὶ τὰ χρήματα Λακεδαιμονίοις, ἃ οἱ τριάκοντα πρὸς τὸν πόλεμον ἔλαβον, ἀπέδοσαν κοινῇ, κελευουσῶν τῶν συνθηκῶν ἐκατέρους ἀποδιδόναι χωρὶς, τοὺς τ' ἐκ τοῦ ἄστεως καὶ τοὺς ἐκ τοῦ Πειραιέως, ἡγούμενοι τοῦτο πρῶτον ἄρχειν δεῖν τῆς ὁμονοίας· ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν οὐχ οἶον εἶτι προστιθέασιν τῶν οἰκείων οἱ δῆμοι κρατήσαντες, ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν ἀνάδαστον ποιοῦσιν. | διελύθησαν δὲ καὶ πρὸς τοὺς 4 Ἐλευσίνοι κατοικήσαντας εἶτι τρίτῳ μετὰ τὴν ἐξοίκησιν, ἐπὶ Ξεναιέτου ἄρχοντος.

41. Ἀνακεφαλαίωσις.

41. Ταῦτα μὲν οὖν ἐν τοῖς ὑστερον συνέβη γενέσθαι καιροῖς, τότε δὲ κύριος ὁ δῆμος γενόμενος τῶν πραγμάτων ἐνεστήσατο τὴν νῦν οὔσαν πολιτείαν, ἐπὶ Πυθοδώρου μὲν ἄρχοντος, δοκοῦντος δὲ δικαίως τοῦ δήμου λαβεῖν τὴν πολιτείαν διὰ τὸ ποιήσασθαι τὴν κάθοδον δι' αὐτοῦ τὸν δῆμον. ἦν δὲ τῶν μεταβολῶν ἐνδεκάτη τὸν ἀριθμὸν αὕτη. | πρώτη 2 μὲν γὰρ ἐγένετο μετάστασις τῶν ἐξ ἀρχῆς, Ἴωνος καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ συνοικησάντων. τότε γὰρ πρῶτον εἰς τὰς τέτταρας συνενεμήθησαν φυλὰς καὶ τοὺς φυλοβασιλέας κατέστη-

σαν. δευτέρα δὲ καὶ πρώτη μετὰ ταύτην ἔχουσα πολιτείας τάξιν ἢ ἐπὶ Θησέως γενομένη, μικρὸν παρεγκλίνουσα τῆς βασιλικῆς· μετὰ δὲ ταύτην ἢ ἐπὶ Δράκοντος, ἐν ἧ καὶ νόμους ἀνέγραψαν πρῶτον. τρίτη δὲ ἢ μετὰ τὴν στάσιν, ἢ ἐπὶ Σόλωνος, ἀφ' ἧς ἀρχὴ δημοκρατίας ἐγένετο. τετάρτη δ' ἢ ἐπὶ Πεισιστράτου τυραννίς· πέμπτη δ' ἢ μετὰ τὴν τῶν τυράννων κατάλυσιν, ἢ Κλεισθένου, δημοτικωτέρα τῆς Σόλωνος. ἕκτη δ' ἢ μετὰ τὰ Μηδικά, τῆς ἐξ Ἄρειου Πάγου βουλῆς ἐπιστατούσης. ἑβδόμη δὲ ἢ μετὰ ταύτην, ἣν Ἄρριστείδης μὲν ὑπέδειξεν, Ἐφιάλτης δ' ἐπετέλεσε καταλύσας τὴν Ἄρεοπαγίτιν βουλήν· ἐν ἧ πλείστα συνέβη τὴν πόλιν διὰ τοὺς δημαγωγοὺς ἀμαρτάνειν διὰ τὴν τῆς θαλάττης ἀρχήν· ὄγδῳ δ' ἢ τῶν τετρακοσίων κατάστασις, καὶ μετὰ ταύτην, ἐνάτη δέ, δημοκρατία πάλιν, δεκάτη δ' ἢ τῶν τριάκοντα καὶ ἢ τῶν δέκα τυραννίς. | ἑνδεκάτη δ' ἢ μετὰ τὴν ἀπὸ Φυλῆς καὶ ἐκ Πειραιέως κἀθοδον, ἀφ' ἧς διαγεγένηται μέχρι τῆς νῦν, αἰὶ προσεπιλαμβάνουσα τῷ πλήθει τὴν ἐξουσίαν. ἀπάντων γὰρ αὐτὸς αὐτὸν πεποίηκεν ὁ δῆμος κύριον καὶ πάντα διοικεῖται ψηφίσμασι καὶ δικαστηρίοις, ἐν οἷς ὁ δῆμός ἐστιν ὁ κρατῶν· καὶ γὰρ αἱ τῆς βουλῆς κρίσεις εἰς τὸν δῆμον ἐληλύθασιν. καὶ τοῦτο δοκοῦσι ποιεῖν ὀρθῶς· εὐδιαφθορώτεροι γὰρ οἱ ὀλίγοι τῶν πολλῶν εἰσι καὶ κέρδει 3 καὶ χάρισιν. | μισθοφόρον δὲ τὴν ἐκκλησίαν τὸ μὲν πρῶτον ἀπέγνωσαν ποιεῖν· οὐ συλλεγομένων δ' εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλὰ πολλὰ σοφισομένων τῶν πρυτάνεων, ὅπως προσιστῆται τὸ πλῆθος πρὸς τὴν ἐπικύρωσιν τῆς χειροτονίας, πρῶτον μὲν Ἄγυρριος ὀβολὸν ἐπόρισεν, μετὰ δὲ τοῦτον Ἡρακλείδης ὁ Κλαζομένιος, ὁ βασιλεὺς ἐπικαλούμενος, διώβολον, πάλιν δ' Ἀγύρριος τριώβολον.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΟΥ

Τὸ ΕΥΘΗΝΟΤΕΡΟΝ, ἀλλὰ καὶ ΠΟΛΥΤΙΜΟΤΕΡΟΝ

δῶρον τῶν γονέων πρὸς τὰ τέκνα

εἶναι

μία πλήρης σειρὰ Ἐκθέσεων.

Οἱ μαθηταὶ οἱ ἐπιθυμοῦντες νάποκτησωσι τὸ πολύτιμον καὶ ζήλευτὸν ἔπλον νὰ γράψωσιν ὥραϊας ἐκθέσεις ἕς προμηθεύωνται πάντα τὰ τεύχη τοῦ μοναδικοῦ τούτου ἐν τῇ κόσμῳ βιβλίῳ.

A'.	Τεῦχος	Εὐθυμογραφήματα (Ἐκδοαὶς Β')	δρχ. 8
B'.	»	Περὶ τὴν πατρίδα	δρχ. 8
E'.	»	Διατριβαὶ	δρχ. 8
Z'.	»	Εὐθυμογραφήματα	δρχ. 8
H'.	»	Ἀποφθέγματα	δρχ. 8
Θ'.	»	Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι	δρχ. 8
I'.	»	Τὸ Βιβλίον	δρχ. 8
IA'.	»	Περιγραφαὶ	δρχ. 8
IB'.	»	Πόνοι, ὄνειρα, στοχασμοὶ	δρχ. 8
II'.	»	Χριστούγεννα	δρχ. 8
IA'.	»	Ἅγιος Βασίλειος	δρχ. 8
IE'-IH'		Πανηγυρικοὶ (82 ἐν ὄλφ. σελ. 320)	δρχ. 35
IΘ'-K'		Πάσχα	δρχ. 16
KA'-KB'		Ἐπιστολαὶ	δρχ. 16
KI'-KA'		Ἐπάρχει εὐτυχία;	δρχ. 16
KE'-KZ'		Ἐκδρομαὶ <small>(Μυκῆναι, Ἄργος, Ναύπλιον, Τίρυνς, Ἐπίδαυρος, Δελφοί, Μ. Σπήλαιον, Καλάβρυτα, Ἀγ. Λαύρα)</small>	δρχ. 20
KH'-A'		Χρυσᾶ Λόγια <small>(Ἡ Παιθερχία — Τὸ χρῆμα — Σὺν Ἀθηνᾶ καὶ χεῖρα κίτρι — Ἐπιστήμη καὶ Ἡθικὴ κ.λ.π.)</small>	δρχ. 20

(μετὰ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν).

Ἐολόκληρος ἡ σειρὰ δραχ. 210.

Διὰ τὸ ἐξωτερικὸν ἕκαστον Τεῦχ. δρχ. 10

(μετὰ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν).

(Ἀκουοῦται πᾶν προηγούμενον Τιμολόγιον)

Πάντα τὰ λοιπὰ τεύχη ἐξηνητήθησαν.

Τὰ ὑπόλοιπα τεύχη ἀποσιέλλονται παρ' ἡμῶν εἰς πάντα αἰτοῦντα μαθητὴν ἐπὶ προαποστολῇ τοῦ ἀναιμίμου διὰ συστημένης ἐπιστολῆς (οὐχὶ ἀπλῆς) ἢ διὰ ταχυδρ. ἐπιταγῆς, ὅπισθεν τῆς ὁποίας ἀναγράφονται τὰ παραγγελόμενα βιβλία. Ἡ παραγγελία ἀνάγκη νὰ περιλαμβάνη τρία τοῦλάχιστον βιβλία καὶ ἡ Διευθύνσις τοῦ μαθητοῦ νὰ εἶναι πλήρης καὶ εὐανάγνωστος. Συναρτᾶτε τὰ κίττ. βιβλία εἰς πάντας τοὺς μαθητάς.

Ἡ Διεύθυνσις · Κύριον Δ. Γουδῆν

Ἀθήνας Μην. Ἀλεξάνδρου 52.